WERKVERSIE 4-5-2021

Op basis van consultatie aanbevelingen omzetten naar acties.

Gemeentelijke begraafplaatsen Nijkerk

Nabij, kwaliteit, service en betaalbaar

Gemeente Nijkerk, 2021 - 2026

Inhoudsopgave

1. Inleiding 5
1.1 Beleids-, beheerplan gemeentelijke begraafplaatsen 5
1.2 Reikwijdte van dit document 5
1.3 Participatie en procesverantwoording 5
2. Uitgangspunten voor het onderzoek 7
2.1 Nabij, Kwaliteit, Service en Betaalbaar 7
2.2 Sterfteprognose 7
2.3 Aantal begravingen gemeente Nijkerk 8
2.4 Uitgangspunten berekenen capaciteit en exploitatie 9
2.5 Samenvatting capaciteit-berekening 10
3. Begraafplaats Nijkerk 12
3.1 Omschrijving begraafplaats 12
3.2 Resultaten inventarisatie oude begraafplaats 12
3.3 Resultaten inventarisatie nieuwe en uitbreiding begraafplaats 13
3.4 Groot onderhoud 14
3.5 Capaciteit-berekening 14
3.6 Aanbevelingen 15
4. Begraafplaats Nijkerkerveen 16
4.1 Omschrijving begraafplaats 16
4.2 Resultaten inventarisatie 16
4.3 Groot onderhoud 17
4.4 Capaciteit-berekening 17
4.5 Aanbevelingen 17
5. Begraafplaats Hoevelaken 18
5.1 Omschrijving begraafplaats. 18
5.2 Resultaten inventarisatie oude begraafplaats 18
5.3 Resultaten inventarisatie nieuwe begraafplaats 19
5.4 Groot onderhoud 20
5.5 Capaciteit-berekening 20
5.6 Aanbevelingen 21
6. Wettelijke kaders en ontwikkelingen 22

CONCEPT

6.1 De Wet op de lijkbezorging 2018 22
6.2 Modernisering Wet op de lijkbezorging 22
6.3 Besluit op de lijkbezorging 2020 23
6.4 Beheersverordening en nadere regels gemeentelijke begraafplaatsen Nijkerk 23
6.5 Verordening lijkbezorgingsrechten 23
6.6 Aanbevelingen 24
7. Trends op het gebied van lijkbezorging 25
7.1 Bijzondere begraafplaatsen 25
7.2 Duurzaamheid 26
7.3 Service en dienstverlening 27
7.4 Bovengronds begraven 28
7.5 Kinderen betrekken bij het rouwproces 28
7.6 Begraafplaats als bijzondere gedenkplaats 28
7.7 Aanbevelingen 29
8. Exploitatiebegroting en maatregelen 30
8.1 De basis op orde 30
8.2 100% kostendekking gemeente Nijkerk 31
8.3 Exploitatiebegroting 32
9. Monitoren en evalueren 33
9.1 Evaluatie en actualiseren van het beleid 2026 33
9.2 Jaarlijkse rapportage bestuur 33

Bijlagen:

1. Beleidsevaluatie plan 2015 – 2019.
2. Resultaten participatie.
3. Beoordeling kwaliteit begraafplaatsen.
4. Capaciteit-berekening inclusief marge.
5. Capaciteit-berekening exclusief marge.
6. Uitwerking van de maatregelen.
7. Exploitatiebegroting.
8. Vergelijking tarieven gemeenten.

CONCEPT

1. Inleiding

1.1 Beleids-, beheerplan gemeentelijke begraafplaatsen

De gemeente Nijkerk is houder van drie gemeentelijke begraafplaatsen. Deze liggen in onze kernen Nijkerk, Nijkerkerveen en Hoevelaken. Het meest recente beleids-, beheerplan voor het houden en beheren van deze begraafplaatsen dateert uit 2015.

In de periode 2015 - 2019 was ons beleid gericht op het realiseren van voldoende capaciteit en een kostendekkende exploitatiebegroting. De gemeente heeft op basis van dit plan onder andere de volgende maatregelen uitgevoerd:

- De begraafplaats in Nijkerk is uitgebreid en de gemeente heeft een aantal graven geruimd.
- De aula in Hoevelaken is verkocht.
- De maatregelen voor groot onderhoud zijn uitgevoerd.
- De gemeente werkt met het programma Key2 begraven.
- De uitgaven zijn op een aantal onderdelen verlaagd en de leges met 10% verhoogd.

In bijlage 1 is evaluatie van het beleidsplan 2015 – 2019 opgenomen.

Op dit moment hebben we behoefte aan een nieuw beleids-, beheerplan waarin de gemeente de richting en ambitie voor de komende vijf jaar vastlegt. Dit betekent dat we de capaciteit en exploitatie van de begraafplaatsen voor de komende tien jaar hebben berekend, en samen met het ingenieursbureau Kybys onderzoek hebben gedaan naar nieuwe ontwikkelingen op het gebied van begraven. De resultaten van deze onderzoeken zijn in dit plan beschreven. Op basis hiervan doen we aanbevelingen voor de komende vijf jaar. In 2026 actualiseren we dit beleidsplan voor de verdere toekomst.

1.2 Reikwijdte van dit document

Dit plan geeft richting aan het beleid en beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen voor de periode 2021 – 2026. Op basis van dit beleidsplan en het genomen besluit actualiseert de gemeente de:

- Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen Nijkerk.
- Nadere regels begraafplaatsen 2014.
- Verordening lijkbezorgingsrechten.

1.3 Participatie en procesverantwoording

Bij het opstellen van dit plan zijn de wensen en ideeën van onze buren van de uitbreiding in Nijkerkerveen en Nijkerk meegewogen. Met de uitvaartondernemers heeft een bijeenkomst plaatsgevonden en we hebben hun wensen geïnventariseerd door middel van een online enquête. De online enquête is in februari 2020 afgenomen bij de vier uitvaartondernemers die in 2019 regelmatig van onze diensten gebruik hebben gemaakt. Op 2 februari 2021 en xxxx mei 2021 hebben we het concept voorstel met de uitvaartondernemers besproken. De resultaten van deze participatie zijn opgenomen in bijlage 2 van dit plan.

CONCEPT

Procesverantwoording

Om te komen tot een invulling van dit plan hebben we een aantal (proces)stappen gevolgd:

1. Om te beginnen zijn de uitgangspunten bepaald voor dit beleidsplan en het capaciteit- en exploitatieonderzoek. Deze uitgangspunten zijn omschreven in hoofdstuk 2.
2. Het ingenieursbureau Kybys heeft per begraafplaats een visuele inventarisatie uitgevoerd. Tijdens deze inventarisatie is de huidige kwaliteit beoordeeld op ruimtelijke kwaliteit, voorzieningenniveau en het beheer en onderhoud. Ook is een analyse uitgewerkt van de behoefte en capaciteit op de begraafplaatsen. De uitkomsten van de inventarisatie en analyse zijn per begraafplaats beschreven in hoofdstuk 3, 4 en 5.
3. In 2021 verwachten we een aantal wijzingen in de Wet op de lijkbezorging. De gevolgen van deze wijzigingen voor onze bedrijfsvoering of inrichting van de begraafplaatsen zijn beschreven in hoofdstuk 6.
4. Op dit moment zijn een aantal trends op het gebied van lijkbezorging actueel, zoals de toenemende vraag naar islamitische en natuur(lijke) begraafplaatsen. We hebben onderzoek gedaan naar deze en andere trends, en de aanbevelingen voor de gemeente Nijkerk omschreven. Het resultaat staat in hoofdstuk 7.
5. Op basis van deze informatie hebben we twee varianten uitgewerkt. Deze zijn als basis meegenomen voor de exploitatiebegroting zoals omschreven in hoofdstuk 8.
6. In de periode 2021 -2026 houden we vinger aan de pols als het gaat om de uitvoering van de maatregelen, de capaciteit en de exploitatie van de begraafplaatsen. Hoe en wanneer we dit monitoren en evalueren staat omschreven in hoofdstuk 9.

CONCEPT

2. Uitgangspunten voor het onderzoek

Voor het uitvoeren van het onderzoek hebben we een aantal uitgangspunten geformuleerd. Deze uitgangspunten onderbouwen we in dit hoofdstuk.

2.1 Nabij, Kwaliteit, Service en Betaalbaar

Dit beleidsplan is opgesteld vanuit de kernfactoren: Nabij, Kwaliteit, Service, en Betaalbaar. Deze factoren staan centraal bij de verdere uitwerking van dit plan en zijn hieronder beschreven.

We zijn **nabij**, als locatie, organisatie en persoon. We begrijpen dat het (verwerken van) verlies, afscheid en wijze van herdenken persoonlijk is. Een begraafplaats is een plek waar nabestaanden en bezoekers tot rust kunnen komen en op eigen wijze invulling geven aan dit afscheid. De begraafplaats is een plek waar mensen zich welkom voelen.

We zien de begraafplaatsen als groene aanvulling op onze al groene openbare ruimte. De begraafplaatsen hebben ieder hun eigen karakter en deze respecteren we. We zorgen ervoor dat de begraafplaats er verzorgd uitziet. Dit betekent dat we de begraafplaatsen verzorgen op **kwaliteit**sniveau A.

De gemeente biedt **service** aan mensen die interesse hebben om op onze begraafplaats te worden begraven of bijgezet, nabestaanden en bezoekers. Dit betekent dat we hen zo veel mogelijk ontzorgen en de begraafplaats een toegankelijke plek is binnen onze gemeente.

We houden begraven en asbestemming **betaalbaar** voor de gemeente én de mensen die van onze service gebruikmaken. We hebben aandacht voor een werkbare balans tussen de inkomsten en de uitgaven en streven daarbij naar een 100% kostendekkende exploitatiebegroting van de begraafplaatsen.

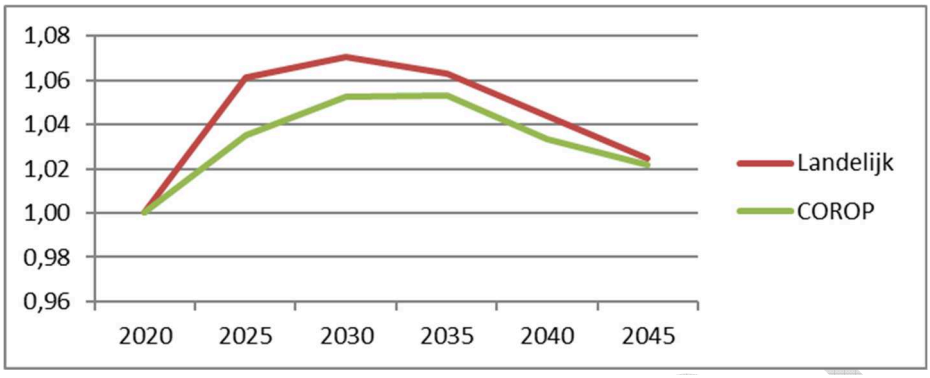
2.2 Sterfteprognose

Als basis voor de capaciteit-berekening gebruiken we informatie over regionale en lokale sterfteprognoses. Voor onze regio kijken we dan naar de sterfteprognose van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en dan specifiek van het COROP-gebied Veluwe waarbinnen de gemeente Nijkerk valt. Het COROP-gebied Veluwe omvat naast de gemeente Nijkerk ook de gemeenten Apeldoorn, Barneveld, Ede, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Scherpenzeel, Voorst en Wageningen[1]. In de prognose van het CBS zijn demografische ontwikkelingen in het gebied verwerkt, enerzijds de vergrijzing van de bevolking en de toename van de gemiddelde leeftijd bij overlijden en anderzijds eventuele (stedelijke) uitbreidingen en de huidige en toekomstige leeftijdsopbouw van de bevolking.

Figuur 1 geeft de sterfteprognose weer van het COROP-gebied Veluwe en de landelijke sterfteprognose. Op basis van deze figuur concluderen we dat het regionale sterftecijfer tot 2030 stijgt. Deze stijging is ook zichtbaar als we de sterftecijfers van de gemeente Nijkerk analyseren. In de afgelopen tien jaar is het sterftecijfer in de gemeente Nijkerk met 25% gestegen. De afgelopen twee

[1] Zie ook: https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2011/02/regionale-bevolkingspiramide-corop/corop-gebieden.

jaar is deze redelijk stabiel gebleven rond 300 overledenen per jaar (bron: CBS). We verwachten dat het sterftecijfer na 2030 daalt. Dit is verklaarbaar als gevolg van de vergrijzing van de naoorlogse geboortegolf (babyboom).

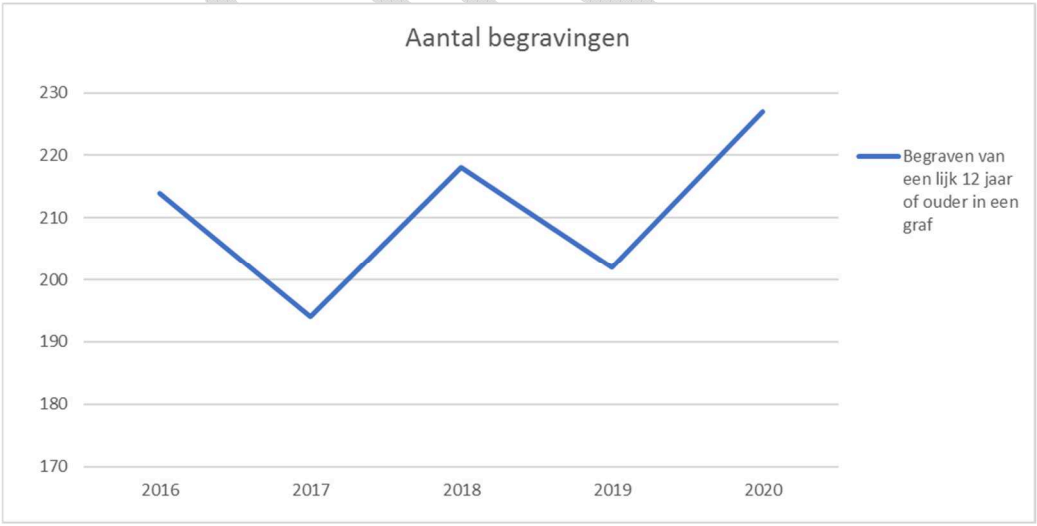

Figuur 1: Sterfteprognose landelijk en in COROP regio (bron: Kybys).

2.3 Aantal begravingen gemeente Nijkerk

Na overlijden kunnen mensen gecremeerd of begraven worden. In de afgelopen dertig jaar is het aantal crematies in Nederland sterk gestegen. In 2020 was het landelijk gemiddeld 66%. Het landelijke begraafcijfer was toen ongeveer 34% (bron: Landelijke Vereniging van Crematoria). In de regio van de gemeente Nijkerk ligt deze verhouding anders. De ervaring van uitvaartondernemers is dat ongeveer 70% van de mensen kiest voor de mogelijkheid tot begraven en 30% voor crematie.

Het is mogelijk dat geleidelijk meer mensen kiezen voor crematie. Hierdoor kan de vraag naar een asbestemming op de begraafplaats toenemen. Reden hiervoor is dat crematie meer geaccepteerd is, de landelijke cultuur verandert en we verwachten dat in de toekomst resomeren mogelijk is (zie hoofdstuk 6).

Figuur 2: Aantal begravingen periode 2016 - 2020.

Mensen mogen vrij kiezen voor een gemeente of begraafplaats waar ze worden begraven of bijgezet. Vaak kiezen mensen voor een locatie in de buurt van de familie, waar ze wonen of waar ze geboren zijn. Het aantal begravingen in de gemeente Nijkerk blijft redelijk stabiel en ligt gemiddeld tussen 200 en 250 per jaar. Dit is weergegeven in figuur 2.

Op de gemeentelijke begraafplaats kiest het overgrote deel van de nabestaanden of stervenden ervoor om in een particulier graf begraven te worden[2]. Dit is meer dan 90%. Een klein deel van de mensen kiest ervoor om begraven te worden of hun dierbare te begraven in een algemeen graf[3]. Ongeveer 5% kiest voor een asbestemming zoals een urnennis, urnengraf of uitgestrooid te worden op een strooiveld.

2.4 Uitgangspunten berekenen capaciteit en exploitatie

Voor het berekenen van de capaciteit en de exploitatie maken we een prognose van het aantal uitgiften. In dit onderzoek hebben we de prognose gebaseerd op de gemiddelden over de jaren 2016 – 2019. Deze gegevens staan weergegeven in tabel 1.

Bij een bijzetting wordt door de gemeente geen nieuw graf uitgegeven. Een overledene wordt dan bijgezet in een bestaand particulier graf, urnennis of urnengraf (bijvoorbeeld de man, vrouw of andere dierbare). Bij het berekenen van de cijfers zoals weergegeven in tabel 1 zijn we uitgegaan van de volgende percentages bijzettingen:

- Begraafplaats Nijkerk: 58%.
- Begraafplaats Nijkerkerveen: 40%.
- Begraafplaats Hoevelaken: 37%.

Tabel 1: Prognose uitgiften particuliere graven.

	Nijkerk	Nijkerkerveen	Hoevelaken	Totaal
Prognose uitgifte incl. marge.	78	13	29	121
Prognose uitgifte excl. marge.	61	10	24	95

27% marge voor de uitgiften particuliere graven

Gedurende de analyse van het aantal uitgiften constateerden we een verschil tussen managementgegevens. Deze afwijking is ongeveer 27%. Bij de berekening van de capaciteit en de exploitatiebegroting hebben we deze 27% verrekend. We zijn hierbij steeds uitgegaan van de kritische hoeveelheid. Dit betekent dat de capaciteit is berekend op basis van de prognose uitgifte inclusief marge. Met dit uitgangspunt houden we ook rekening met de uitbreiding van het stedelijk gebied in de gemeente Nijkerk en omgeving, en de lichte stijging van het aantal overledenen tot 2030. De kostendekking is berekend op basis van de prognose uitgifte exclusief marge. Reden hiervoor is dat de gemeente kostendekking ook belangrijk vindt en het beheer van de begraafplaats betaalbaar moet blijven.

[2] Een particulier graf is: Een graf, grafkelder daaronder begrepen, waarvoor aan een natuurlijk of rechtspersoon het uitsluitend recht is verleend tot: - het doen begraven en begraven houden van overledenen; - het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen; - het verstrooien van as.

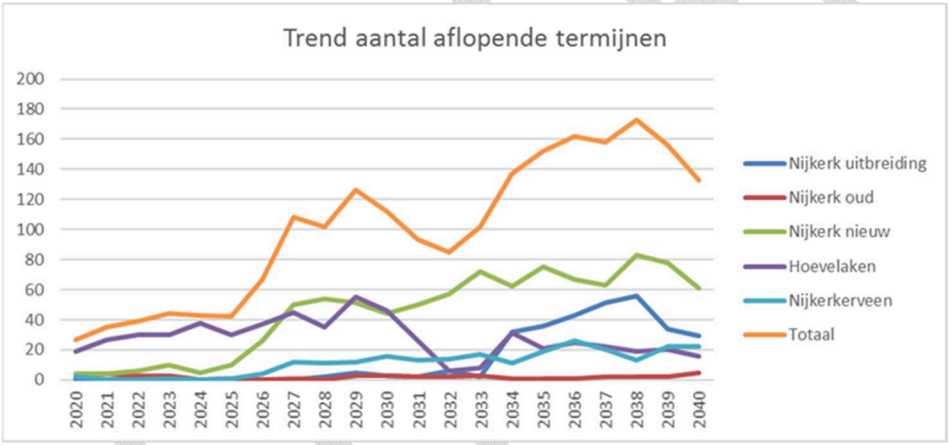
[3] Een algemeen graf is: Een graf bij de gemeente in beheer waarin gelegenheid wordt geboden tot het doen begraven van overledenen en het bijzetten van asbussen met of zonder urn.

Voor Hoevelaken is gerekend met een prognose uitgifte inclusief marge van 29. We verwachten dat op deze begraafplaats de vraag naar asbestemmingen toeneemt en de vraag naar particuliere graven afneemt.

Termijnen en uitbreidingen

Bij het berekenen van de capaciteit is het uitbreiden van de begraafplaatsen buiten beschouwing gelaten. Wel hebben we de aflopende graftermijnen meegenomen in de berekening. In figuur 3 is deze trend voor de aflopende termijnen van particuliere grafrechten weergegeven. Op basis van deze figuur concluderen we dat rond 2025 / 2026 grafrechten komen te vervallen. Deze conclusie is verklaarbaar. Voor 1975 verleende de gemeente Nijkerk grafrechten voor een onbepaalde termijn. Na 1975 is dit gewijzigd, en gaf de gemeente grafrechten uit voor een termijn van 50 jaar. De termijnen voor deze grafrechten lopen na 2025 af.

Wordt een termijn niet verlengd, dan vervalt het graf aan de gemeente en kan het opnieuw worden uitgegeven. Voor dit onderzoek zijn we ervan uitgegaan dat 50% van de nabestaanden in Nijkerk en Hoevelaken de graftermijn verlengt, in Nijkerkerveen is dat 80%. Dit uitgangspunt hebben we getoetst bij uitvaartondernemers, de Landelijke Organisatie Begraafplaatsen en houders van andere begraafplaatsen. Mede op basis van deze informatie vinden we dit uitgangspunt passend voor de situatie in de gemeente Nijkerk.

Figuur 3: Trend aflopende termijnen grafrechten.

2.5 Samenvatting capaciteit-berekening

De capaciteit-berekeningen zijn opgenomen in bijlage 4 en 5 van dit plan. Uit de capaciteit-berekening blijkt dat in 2038 een capaciteit-probleem ontstaat voor het doen begraven in een particulier graf. In 2057 ontstaat een probleem voor het doen begraven in een algemeen graf. Op dit moment zijn er een aantal uitbreidingsmogelijkheden beschikbaar, bijvoorbeeld op de begraafplaats in Nijkerkerveen en Nijkerk. Worden deze ingericht, dan is het denkbaar dat we eventueel pas na 2050 ruimte nodig hebben voor een vierde gemeentelijke begraafplaats.

Naast de uitbreidingen stellen we voor om de termijnen voor particuliere graven en asbestemmingen aan te passen. Op dit moment kunnen rechthebbenden voor langere termijnen (tot en met 80 jaar) grafrechten voor een particulier graf afsluiten. We stellen voor om deze te verkorten tot een termijn van 20 en 30 jaar. De rechthebbende kan het graftermijn na 20 of 30 jaar met 10 jaar verlengen. Het

voordeel is dat we het contact met de rechthebbende behouden. Deze kan (indien gewenst) het grafrecht verlengen of laten vervallen.

We stellen voor om de asbestemmingen aantrekkelijker te maken. Dit betekent dat we de termijn van asbestemmingen verkorten en uitgaan van een termijn van 10 jaar (is nu 20 jaar). Tegelijkertijd verlagen we de leges voor asbestemmingen.

We stellen van een ruimingsplan op voor de graven waarvan het graftermijn is opgezegd of vervallen. Op basis van dit plan voeren we de ruimingen uit.

In de volgende hoofdstukken gaan we verder in op de afzonderlijke begraafplaatsen en de te nemen maatregelen. In hoofdstuk 8 gaan we verder in op de tarieven en de exploitatiebegroting.

CONCEPT

3. Begraafplaats Nijkerk

Het ingenieursbureau Kybys heeft een visuele inventarisatie en analyse uitgevoerd op de begraafplaatsen van de gemeente Nijkerk. De resultaten van het onderzoek op de begraafplaats in Nijkerk zijn in dit hoofdstuk omschreven en weergegeven in bijlage 3.

3.1 Omschrijving begraafplaats

De begraafplaats Nijkerk ligt aan de Frieswijkstraat en dateert uit 1828. De begraafplaats bestaat uit drie delen. Deze zijn weergegeven op figuur 4.

Figuur 4: Begraafplaats Nijkerk.

Deel 1 (blauw): De oude begraafplaats heeft de status van een gemeentelijk monument. Het oude deel van de begraafplaats grenst aan ene kant aan de Rooms Katholieke begraafplaats en aan de ander kant aan de Frieswijkstraat. Op dit gedeelte liggen voornamelijk oude en deels monumentale graven. Vanwege de maatvoering is het arbeidsintensief om de graven opnieuw uit te geven.

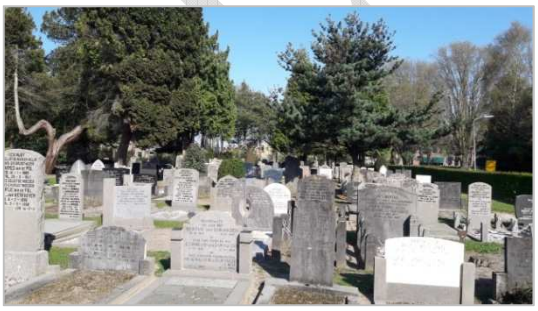
Deel 2 (geel): Het nieuwe deel van de begraafplaats is in 1959 in gebruik genomen. Het uitvaartcentrum wordt op dit moment geëxploiteerd door een uitvaartondernemer.

Deel 3 (paars): Op dit deel van de begraafplaats staat ook een gedenkboom voor prematuur geboren kinderen.

Op de begraafplaats in Nijkerk zijn twee delen die kans bieden als uitbreidingslocatie (in het rood weergegeven). Het deel bij de woningen is nog niet bestemd als begraafplaats.

3.2 Resultaten inventarisatie oude begraafplaats

De kwaliteiten en aandachtpunten zijn in deze paragraaf samengevat.

	Omschrijving
+	Onderhoudsniveau A.
+	De grafmonumenten zijn goed onderhouden.
+	De paden zijn in redelijke tot goede staat.
+	Dit deel van de begraafplaats heeft een karakteristieke uitstraling.
!	Er zijn weinig voorzieningen zoals afvalbakken, watertappunten, bankjes.
!	Op de oude begraafplaats is het lastig om graven machinaal te delven. Reden hiervoor is dat de graven dicht op elkaar liggen.
!	Kansen voor grafkelders. Opmerking van de uitvaartondernemers.
!	Aandacht voor het groen en de paden aan de rand (tussen heg en begraafplaats) aan de Oldenbarnelveltstraat.
!	Een aantal monumenten zijn gebroken.

Conclusie

De kwaliteit van het beheer en de inrichting is hoog. We constateren een aantal aandachtpunten en er zijn kansen voor het verbeteren van het serviceniveau door het plaatsen van extra voorzieningen. Bij eventuele uitbreiding kunnen we de aanleg van grafkelders overwegen.

3.3 Resultaten inventarisatie nieuwe en uitbreiding begraafplaats

De kwaliteiten en aandachtpunten zijn in deze paragraaf samengevat.

	Omschrijving
+	Onderhoudsniveau A+.
+	Er zijn voldoende voorzieningen (afvalbakken, watertappunten, bankjes).
+	De paden zijn in goede staat.
+	Er is voldoende ruimte om graven te delven.
+	De grafmonumenten zijn goed onderhouden.
+	De begraafplaats heeft een moderne inrichting en opvallend is de begraafplaats voor prematuur geboren kinderen met gedenkboom.
!	Zichtbaarheid omgeving (woningen).
!	Er is geen bewegwijzering en grafnummering.
!	Er zijn kansen voor het vergroten serviceniveau door rollators, rolstoelen en openbaar toilet beschikbaar te stellen.

Conclusie

De kwaliteit van het beheer en de inrichting is hoog. De voorzieningen zijn op orde. Het serviceniveau kan worden verbeterd door het aanbrengen van bewegwijzering.

3.4 Groot onderhoud

De komende vijf jaar voeren we het volgende groot onderhoud uit:

- Verbeteren van de laanstructuur Frieswijkstraat (groen).
- Herinrichten van de opslag Nijkerk.
- Inrichten van een kringlooprek in combinatie met een gasopslag Nijkerk.

3.5 Capaciteit-berekening

Het aantal uitgegeven grafrechten staat weergegeven in tabel 2. Op basis hiervan hebben we een capaciteit-berekening voor de begraafplaats in Nijkerk uitgevoerd (bijlage 4 en 5). De uitgangspunten voor dit onderzoek zijn omschreven in hoofdstuk 2 van dit plan.

Als we de begraafplaats in Nijkerk in zijn geheel beschouwen dan concluderen we dat er:

- Tussen 2038 en 2044 een capaciteit-probleem ontstaat voor particuliere graven.
- In 2044 een capaciteit-probleem ontstaat voor algemene graven.
- Op korte termijn (2025) extra urnenruimte nodig is.

Tabel 2: Resultaten inventarisatie begraafplaats Nijkerk.

Deel 1: Oude begraafplaats	Deel 2: Nieuwe begraafplaats	Deel 3: Uitbreiding
Graven • In 2020: totaal 49 vrije graven. • Er worden alleen particuliere graven uitgegeven. • Gemiddelde uitgifte per jaar: 1 particuliere graf. • In 2020: 1.669 graven voor onbepaalde tijd uitgegeven.	**Graven** • In 2020: totaal 196 vrije graven. • Er worden alleen particuliere graven uitgegeven. • Gemiddelde uitgifte per jaar: 6 particuliere graven. • In 2020: 648 graven voor onbepaalde tijd uitgegeven.	**Graven** • In 2020: totaal 668 vrije graven. • Er zijn 615 particuliere en 53 algemene graven uitgegeven. • Gemiddelde uitgifte per jaar: 54 particuliere graven. • Gemiddelde uitgifte per jaar: 7 algemene graven.
Asbestemmingen • Er zijn op dit gedeelte geen asbestemmingen.	**Asbestemmingen** • In 2020: totaal 25 urnennissen. • 3 urnennissen zijn vrij. • Gemiddelde uitgifte per jaar: minder dan 1 urnennis.	**Asbestemmingen** • In 2020: totaal 30 urnennissen en 63 urnengraven. • 16 urnennissen zijn vrij. • 32 urnengraven zijn vrij. • Gemiddelde uitgifte per jaar: 4 urnennissen of urnengraven.
Opmerking Tot 1975 zijn hier graven voor onbepaalde tijd uitgegeven. Daarna werden graven voor 50 jaar uitgegeven. Vanaf 2025 lopen termijnen af. De afmetingen van de graven op het oude deel voldoen niet aan de huidige standaarden. Tevens liggen de rijen dicht op elkaar waardoor machinaal delven niet mogelijk is. Willen we actief blijven begraven op het oude deel, dan zullen we maatregelen moeten treffen. Opties zijn: extra tarief heffen voor handmatig begraven, of de structuur aanpassen. Aandachtpunt: De structuur van de begraafplaats maakt onderdeel uit van gemeentelijk monument.		**Opmerking** In dit deel is er nog geen afstand van particuliere graven gedaan. Ook zijn de termijnen van algemene graven nog niet verstreken (vanaf 2024).

CONCEPT

3.6 Aanbevelingen

Op termijn ontstaat op de begraafplaats in Nijkerk een capaciteit-probleem. Deze begraafplaats heeft nog twee mogelijkheden om uit te breiden. We adviseren om het gedeelte tegen de begraafplaats van de katholieke kerk (op het oude deel) gereed te maken voor begraven. Het gedeelte achter de woningen houden we beschikbaar, zodat we deze later in gebruik kunnen nemen. Bij het ontwerp van de uitbreiding op het oude deel overwegen we om vijf grafkelders te realiseren en uit te geven.

We stellen voor om een extra tarief in te stellen voor begravingen op het oude deel van de begraafplaats. Reden hiervoor is dat het handmatig delven van de graven meer tijd en inzet vragen dan op de andere delen van de begraafplaats.

Graven voor onbepaalde termijn

Op de begraafplaats in Nijkerk zijn een behoorlijk aantal graven voor onbepaalde termijn uitgegeven. Voor onbepaalde termijn wil zeggen “zonder vooraf bepaalde einddatum”. Bij een grafrecht dat voor onbepaalde termijn is afgesloten kunnen er omstandigheden zijn waardoor de grafrechten vervallen. De voorwaarden moeten zijn vastgelegd ten tijde van de uitgifte, bijvoorbeeld in de voorwaarden uit de verordening of in een overeenkomst. Daarin kan zijn opgenomen dat het grafrecht met onbepaalde termijn komt te vervallen als: (1) de rechthebbende toestemming geeft en het recht wordt opgezegd, (2) grafrechten niet worden / zijn betaald, of niet in onderhoud wordt voorzien, (3) het recht niet tijdig is overgeschreven, bijvoorbeeld in het geval van overlijden van de rechthebbende of (4) de begraafplaats wordt gesloten.

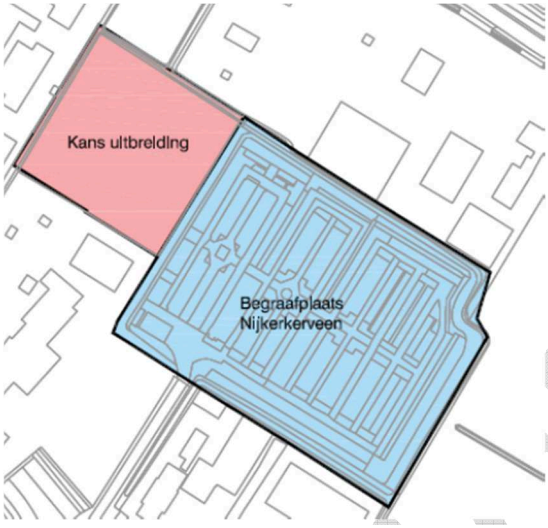
We inventariseren de staat van onderhoud van deze graven. Daarnaast maken we inzichtelijk voor welke graven nog rechthebbende bekend zijn en of er rechthebbenden zijn die het grafrecht willen opzeggen.

CONCEPT

4. Begraafplaats Nijkerkerveen

Het ingenieursbureau Kybys heeft een visuele inventarisatie en analyse uitgevoerd op de begraafplaatsen. De resultaten van het onderzoek op de begraafplaats in Nijkerkerveen staan in dit hoofdstuk omschreven en weergegeven in bijlage 3.

4.1 Omschrijving begraafplaats

Figuur 5: Begraafplaats Nijkerkerveen.

De begraafplaats Nijkerkerveen ligt aan de Van Dijkhuizenstraat en is via een lang pad toegankelijk. De begraafplaats is weergegeven op figuur 5.

Vooraan op de begraafplaats staat een gebouw (baarhuis) met een klok. Dit gebouw wordt niet meer als aula gebruikt en is ingericht als onderkomen voor de medewerkers van het dagelijks beheer.

Grenzend aan de begraafplaats is ruimte beschikbaar voor een uitbreiding. Deze uitbreiding is nog niet als begraafplaats bestemd.

4.2 Resultaten inventarisatie

De kwaliteiten en aandachtpunten zijn in deze paragraaf samengevat.

	Omschrijving
+	Onderhoudskwaliteit A.
+	De begraafplaats is overzichtelijk en de lege graven zijn genummerd.
+	De betonplaatpaden zijn in een goede tot zeer goede staat.
+	De grafmonumenten zijn goed onderhouden.
!	Het depot (zand, kratten, ijzeren bakken) ligt in het zicht, naast de kindergraven.
!	De kindergraven hebben geen herkenbaar ‘eigen plekje’.
!	Er is weinig tot geen bewegwijzering.
!	De algemene graven zijn wat rommelig onderhouden.
!	Op de begraafplaats zijn geen asbestemmingen.

!	Er zijn kansen voor het vergroten serviceniveau door rollators, rolstoelen en openbaar toilet beschikbaar te stellen.

We gebruiken het baarhuis op de begraafplaats als onderkomen voor dagelijks beheer. Optie is om het baarhuis te verkopen en beschikbaar te stellen voor andere (maatschappelijke) doelen. Gevolg is wel dat we een nieuw onderkomen moeten bouwen met toilet en opslag. We hebben deze optie doorgerekend en de resultaten zijn opgenomen in bijlage 6. Op basis hiervan concluderen we dat deze optie (financieel) niet aantrekkelijk is.

Conclusie

De kwaliteit van het beheer en inrichting is hoog. Stel de begraafplaats wordt op termijn uitgebreid, dan is het aan te bevelen om ook ruimte te maken voor een depot, asbestemmingen en eigen plek voor de kindergraven.

4.3 Groot onderhoud

De komende vijf jaar voeren we het volgende groot onderhoud uit:

- 10 bomen vervangen.

4.4 Capaciteit-berekening

Het aantal uitgegeven grafrechten staan weergegeven in tabel 3. Op basis hiervan hebben we een capaciteit-berekening voor de begraafplaats in Nijkerkerveen uitgevoerd (bijlage 4 en 5). De uitgangspunten voor dit onderzoek zijn omschreven in hoofdstuk 2 van dit plan.

Als we de begraafplaats in Nijkerkerveen beschouwen dan concluderen we dat er:

- Tussen 2030 en 2036 een capaciteit-probleem ontstaat voor particuliere graven.
- In 2060 een capaciteit-probleem ontstaat voor algemene graven.
- Geen urnenruimten beschikbaar zijn.

Tabel 3: Resultaten inventarisatie begraafplaats Nijkerkerveen.

Nijkerkerveen
Graven • In 2020: 145 vrije graven, • Er zijn 128 particulier en 17 algemene graven uitgegeven. • Gemiddelde uitgifte per jaar: 10 particuliere graven. • Gemiddelde uitgifte per jaar: In de afgelopen vijf jaar is er één persoon begraven in een algemeen graf. • In 2020: 220 graven voor onbepaalde tijd uitgegeven. • Er zijn geen asbestemmingen,

4.5 Aanbevelingen

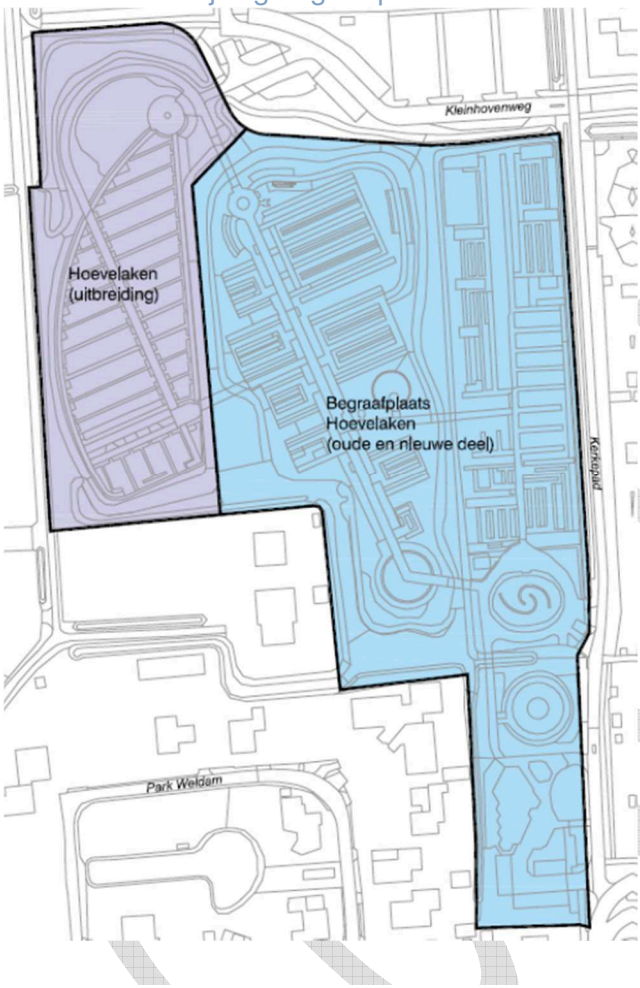
In 2030 ontstaat op de begraafplaats in Nijkerkerveen een capaciteit-probleem. De begraafplaats heeft mogelijkheden om uit te breiden. We adviseren om deze ruimte op korte termijn in te richten en begraven mogelijk te maken. Bij deze uitbreiding kunnen de faciliteiten voor de begraafplaats in Nijkerkerveen vergelijkbaar worden ingericht met de andere begraafplaatsen in Nijkerk. Dit betekent dat er aandacht wordt gegeven aan een gedenkboom voor prematuur geborenen, eigen plek voor kindergraven en asbestemming.

CONCEPT

5. Begraafplaats Hoevelaken

Het ingenieursbureau Kybys heeft een visuele inventarisatie en analyse uitgevoerd op de begraafplaatsen. De resultaten van het onderzoek op de begraafplaats in Hoevelaken staan in dit hoofdstuk omschreven en weergegeven in bijlage 3.

5.1 Omschrijving begraafplaats.

Figuur 6: Begraafplaats Hoevelaken.

De begraafplaats Hoevelaken ligt aan het Kerkepad en bestaat uit drie langgerekte percelen. Bij de entree is een aula aanwezig welke wordt geëxploiteerd door een uitvaartondernemer. De begraafplaats is weergegeven op figuur 6.

De begraafplaats bestaat duidelijk uit twee delen: een oud en een nieuw deel.

Op het oud deel is het oude historische karakter duidelijk merkbaar. De structuur van de begraafplaats en de afmetingen van de graven wijken op deze locatie af van de overige begraafplaats.

Het nieuwe deel is open en ruimtelijk en er zijn moderne elementen aanwezig. De begraafplaats is opgezet met ronde vormen en bruggetjes.

De uitbreiding is in 2013 gerealiseerd. De inrichting van de uitbreiding sluit aan bij het nieuwe deel. De begraafplaats is aan de achterzijde bereikbaar door middel van een poort.

5.2 Resultaten inventarisatie oude begraafplaats

De kwaliteiten en aandachtpunten zijn in deze paragraaf samengevat.

	Omschrijving
+	Onderhoudskwaliteit A.
+	Er is voldoende ruimte om indien nodig graven te delven.
+	De begraafplaats heeft een mooie entree.
+	De grafstenen zijn in redelijke tot goede staat.
+	De paden zijn in goede staat.
!	De kindergraven liggen dicht op elkaar, dit vergt meer inspanning bij het ruimen.

Conclusie

De kwaliteit van het beheer en inrichting is hoog.

5.3 Resultaten inventarisatie nieuwe begraafplaats

De kwaliteiten en aandachtpunten zijn in deze paragraaf samengevat.

	Omschrijving
+	Onderhoudskwaliteit A+.
+	De paden zijn in zeer goede staat.
+	De inrichtingselementen zijn modern, schoon en goed onderhouden.
+	Rustige omgeving aan ene kant, sportvelden aan andere kant.
+	Er is invulling gegeven aan kindergraven, gedenkboom en begraafplaats voor prematuur geboren kinderen.
+	Er is plek voor urnennissen, urnengraven en strooiveld.
+	Er is bewegwijzering aanwezig.
+	Er zijn moderne en gebruiksvriendelijke inrichtingselementen.
!	Het depot ligt in het zicht.
!	Uitvaartondernemers merken op dat er kansen zijn voor uitbreiding van asbestemming, bijvoorbeeld in de vorm van een urnentuin.
!	Uitvaartondernemers merken op dat het mogelijk is om de begraafplaats vanuit de achterzijde toegankelijk te maken voor bezoekers.
!	Er zijn kansen voor het vergroten serviceniveau door rollators, rolstoelen en openbaar toilet beschikbaar te stellen.

CONCEPT

Conclusie

De kwaliteit van het beheer en inrichting is zeer hoog. Het serviceniveau is goed. Aanbeveling is om de mogelijkheden voor asbestemmingen uit te breiden en de begraafplaats aan de achterzijde toegankelijk te maken voor bezoekers.

5.4 Groot onderhoud

De komende vijf jaar voeren we het volgende groot onderhoud uit:

- Haag vervangen op het oude deel.
- Herinrichten opslag Hoevelaken.

5.5 Capaciteit-berekening

Het aantal uitgegeven grafrechten staan weergegeven in tabel 4. Op basis hiervan hebben we een capaciteit-berekening voor de begraafplaats in Hoevelaken uitgevoerd (bijlage 4 en 5). De uitgangspunten voor dit onderzoek zijn omschreven in hoofdstuk 2 van dit plan.

Op basis van deze berekening concluderen we dat er:

- Tussen 2042 en 2048 een capaciteit-probleem ontstaat voor particuliere graven.
- In 2101 een capaciteit-probleem ontstaat voor algemene graven.
- In 2037 extra ruimte nodig is voor urnenruimten.

Tabel 4: Resultaten inventarisatie begraafplaats Hoevelaken.

Hoevelaken oude deel	Hoevelaken nieuwe deel	Hoevelaken uitbreiding
Graven • In 2020: totaal 2 vrije particuliere graven. • In 2020: 377 graven voor onbepaalde tijd. • Gemiddelde uitgifte: sporadisch. • Dit deel van de begraafplaats is vol. • Er zijn mogelijkheden om graven te ruimen en opnieuw uit te geven.	**Graven** • In 2020: totaal 22 vrije graven. • Er zijn 12 particuliere graven en 10 algemene graven uitgegeven. • Gemiddelde uitgifte per jaar: 2 particuliere graven. • Gemiddelde uitgifte per jaar: 1 algemeen graf.	**Graven** • In 2020: totaal 480 vrije graven. • Er zijn 414 particuliere graven en 66 algemene graven uitgegeven. • Gemiddelde uitgifte per jaar: 21 particuliere graven. • Gemiddelde uitgifte per jaar: 0 algemene graven.
Asbestemmingen • Er zijn op dit gedeelte geen asbestemmingen.	**Asbestemmingen** • In 2020: totaal 32 vrije urnennissen. • In 2020: totaal 17 vrije urnengraven. • Gemiddelde uitgifte per jaar: 2 urnenissen. • Gemiddelde uitgifte per jaar: 0 urnengraven. • Gemiddelde uitgifte per jaar: 6 asverstrooiingen.	**Asbestemmingen** • Er zijn op dit gedeelte geen asbestemmingen.

CONCEPT

5.6 Aanbevelingen

De begraafplaats biedt voldoende capaciteit tot 2042. Dit betekent dat het niet nodig is om op korte termijn maatregelen uit te voeren. Door de uitvaartondernemers wordt aanbevolen om de asbestemming uit te breiden en de begraafplaats aan de achterzijde ook toegankelijk te maken voor bezoekers.

CONCEPT

6. Wettelijke kaders en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk omschrijven we de wettelijke kaders voor de lijkbezorging en de gemeentelijke begraafplaatsen. Deze zijn omschreven in de Wet op de lijkbezorging, het Besluit op de lijkbezorging, de Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen Nijkerk, en Nadere regels begraafplaatsen 2014. We gaan in op een aantal regels en (toekomstige) ontwikkelingen in de wetgeving.

6.1 De Wet op de lijkbezorging 2018

De Wet op de lijkbezorging (Wlb) is een Nederlandse wet die oorspronkelijk in 1991 is vastgesteld. De wet is voor het laatst in 2018 gewijzigd.

In de Wet op de lijkbezorging is geregeld wat er na het overlijden met een lichaam van een overleden persoon moet gebeuren. Er is vastgelegd welke zorg de houder van de begraafplaats moet verlenen voor de lijkbezorging, welke procedures er doorlopen moeten worden na het overlijden, aan welke eisen een begraafplaats moet voldoen en wat er geregistreerd moet worden. In de gemeente Nijkerk lopen de komende periode een aantal graftermijnen af. In dat kader zijn met name artikel 27 en 28 van de Wet op de lijkbezorging van bijzonder belang. Artikel 31 gaat in op het ruimen van graven.

De gemeente houdt een register bij van rechthebbenden. Bij het aflopen van een termijn doet de gemeente daarvan een schriftelijk mededeling aan de belanghebbende of rechthebbende. Deze sturen we naar het adres dat bij ons bekend is. Reageert de belanghebbende of rechthebbende niet en zijn de verdere wettelijke procedures doorlopen, dan vervalt het graf terug aan de gemeente. We mogen het graf dan ruimen en opnieuw uitgeven. De rechthebbende of belanghebbende is zelf verantwoordelijk voor het doorgeven van de juiste naam- en adresgegevens. Indien de rechthebbende een BurgerServiceNummer heeft opgegeven, dan kan de gemeente deze via de BasisRegistratie Personen (BRP) koppelen aan het register van de begraafplaats. De gemeente heeft echter geen plicht meer om het BRP te (doen) raadplegen.[4]

Artikel 62 e.v. van de Wet op de lijkbezorging gaat in op de asbestemming. Een asbus kan worden bijgezet in een in het bijzonder daarvoor bestemd gedeelte van het crematorium, in of op een graf, op een afzonderlijke plaats op een begraafplaats, of in een buiten een crematorium of begraafplaats gelegen bewaarplaats. Op de gemeentelijke begraafplaatsen zijn mogelijkheden voor het bijzetten van asbussen en het verstrooien van as. In de Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Nijkerk zijn regels opgenomen over het verstrooien van as op andere locaties dan de begraafplaats.

6.2 Modernisering Wet op de lijkbezorging

We verwachten in 2021 nieuwe aanpassingen van de Wet op de lijkbezorging. Twee belangrijke aanpassingen zijn het toestaan van resomeren en verkorten van de uitvaarttermijn.[5] Beide onderwerpen zijn hieronder toegelicht.

Resomeren

Op dit moment staat de Wet op de lijkbezorging toe dat een overledene wordt begraven, gecremeerd of ter beschikking wordt gesteld aan de wetenschap. Het is waarschijnlijk dat hieraan een nieuwe manier wordt toegevoegd: resomeren. Resomeren is een techniek waarbij het lichaam in een

[4] Zie ook: toelichting model-beheerverordening begraafplaatsen, VNG 3 februari 2010.
[5] Zie ook: kamerstuk 35 077 Initiatiefnota van het lid Den Boer “naar een moderne Uitvaartwet” en kamerstuk 30 696 Wijziging van de Wet op de lijkbezorging

chemisch bad binnen drie uur wordt ontbonden. Bij resomeren vindt geen directe uitstoot van schadelijke stoffen plaats en wat overblijft is as, net als na crematie. Het toestaan van resomeren kan leiden tot meer vraag naar asbestemmingen.

Verkorten van de uitvaarttermijn

Voorgesteld wordt om afwijken van de uitvaarttermijn eenvoudiger te maken. De uitvaarttermijn is de periode waarin een lichaam na overlijden begraven of gecremeerd mag worden. In de Wet op de lijkbezorging staat hierover: “Begraving of crematie geschiedt niet eerder dan 36 uren na het overlijden en uiterlijk op de zesde werkdag na het overlijden.” (artikel 16 Wlb)). In deze periode is er nog tijd beschikbaar voor bijvoorbeeld een lijkschouw en procedurele stappen. Na een arts te hebben gehoord kan de burgemeester een andere termijn stellen voor de begraving of crematie. Voor begraving of crematie binnen 36 uur na het overlijden is op dit moment overeenstemming met de officier van justitie nodig (artikel 17 Wlb).

Andere wijzigingsvoorstellen

Tot slot zijn er nog een aantal wijzigingsvoorstellen in behandeling genomen. Zoals het wijzigen van de termijn waarin de uitvaartonderneming as vrijgeeft na een crematie en het gebruik van de term ´lijk´ in de overlijdensverklaring.

6.3 Besluit op de lijkbezorging 2020

In het Besluit op de lijkbezorging zijn een aantal uitvoerende zaken opgenomen die onder andere betrekking hebben op de wijze van begraven en registratie van crematie en bestemming van as. Het Besluit op de lijkbezorging is voor het laatst op 1 januari 2020 aangepast.

6.4 Beheersverordening en nadere regels gemeentelijke begraafplaatsen Nijkerk

Volgens de Wet op de lijkbezorging mag de gemeente een aantal zaken in een gemeentelijke verordening regelen. Deze zijn besloten in de Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen Nijkerk. In deze verordening zijn onder andere afspraken vastgelegd die betrekking hebben op de grafrechten, het beheer van de graven en de algemene voorzieningen van de begraafplaats. Het vaststellen van de beheersverordening is een bevoegdheid van de gemeenteraad.

Voorschriften voor grafbedekkingen, technische eisen en andere praktische afspraken zijn vervolgens vastgelegd in de Nadere regels begraafplaatsen 2014. In de nadere regels staan bijvoorbeeld ook afspraken over hoeveel personen in een graf begraven mogen worden. Het vaststellen van de nadere regels is een bevoegdheid van het college van B&W.

Onze beheerverordening en de nadere regels zijn voor het laatst in 2014 geactualiseerd. We stellen voor om deze verordening en de nadere regels te actualiseren op basis van nieuwe wetgeving en afspraken die dit in het kader van dit beleidsplan worden vastgesteld. We actualiseren dan direct de hele verordening en nadere regels, dus inclusief het moderniseren van taalgebruik.

6.5 Verordening lijkbezorgingsrechten

Rechthebbenden en belanghebbenden betalen voor het grafrecht, begraven en het onderhoud van de begraafplaats. De tarieven zijn vastgelegd in de Verordening lijkbezorgingsrechten. De gemeenteraad stelt deze verordening jaarlijks vast. De Verordening lijkbezorgingsrechten wordt op basis van dit beleidsplan en het besluit van de gemeenteraad geactualiseerd.

CONCEPT

6.6 Aanbevelingen

We bevelen aan om de beheersverordening, de nadere regels en de legesverordening aan te passen op basis van het besluit van het college en de gemeenteraad. Dit betekent dat we in ieder geval de volgende wijzigingen verwerken:

1. Moderniseren van het taalgebruik en opnemen van de afspraken uit dit beleidsplan.
2. Artikel opnemen over het doorgeven van wijzigingen in NAW-gegevens.
3. Onderscheidt tussen de verantwoordelijkheden van de rechthebbende of belanghebbende en de gemeente.
4. De termijnen voor particuliere graven en asbestemmingen aanpassen.
5. De Verordening lijkbezorgingsrecht actualiseren op basis van het beleidsplan en het genomen besluit.

CONCEPT

7. Trends op het gebied van lijkbezorging

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op een aantal trends en ontwikkelingen op het gebied van lijkbezorging. Eén van deze trends is een grotere behoefte aan bijzondere begraafplaatsen.

7.1 Bijzondere begraafplaatsen

De mogelijkheden en behoefte naar andere vormen van begraven wordt groter. Hierdoor vergroot de verscheidenheid in type begraafplaatsen. In deze paragraaf omschrijven we een aantal mogelijkheden.

Islamitisch begraven

In tabel 5 zijn begraafplaatsen vermeld waar het mogelijk is om volgens de islamitische cultuur te worden begraven. In Nederland wonen veel mensen met een islamitische achtergrond. Een gedeelte van deze mensen wil na overlijden in Nederland begraven worden en we zien daarom een toenemende behoefte naar islamitische begraafplaatsen. De inrichting van een islamitische begraafplaats verschilt in een aantal opzichten van de inrichting van de gemeentelijke begraafplaats in de gemeente Nijkerk. Op de begraafplaats staat bijvoorbeeld een tafel waar de overledene neergezet kan worden en waar het gebed plaatsvindt. Tevens is er een watertappunt voor de wassing. De overledene wordt na overlijden zo snel mogelijk begraven. Volgens de islamitische cultuur ligt de overledene alleen in een graf (bij voorkeur zonder kist) en op de rechterzij met het aangezicht in de richting van de Ka'aba in Mekka. De islamitische cultuur stelt eeuwige grafrust als voorwaarde.

In het verleden was er op de gemeentelijke begraafplaats in Nijkerk een gedeelte ingericht voor islamitisch begraven. Destijds bleek hier weinig vraag naar en mede om deze reden geven we geen islamitische graven meer uit. Het herintroduceren van een islamitisch gedeelte op de gemeentelijke begraafplaats is voor de gemeente Nijkerk niet interessant. Reden hiervoor is dat de gemeente op de gemeentelijke begraafplaats geen eeuwige grafrust kan garanderen (wegens het huidige capaciteit-probleem). Stel de gemeente ontvangt van een initiatiefnemer een verzoek voor het inrichten een islamitische begraafplaats, dan nemen we deze in behandeling. Dit betekent dat er een toets plaatsvindt in het kader van ruimtelijke ordening en welzijn (conform de geldende procedures).

Tabel 5: Islamitisch begraven in de regio.

Plaats	Naam
Regio Amersfoort	Verzoek ingediend voor islamitische begraafplaats.
Zeist	Islamitisch deel op de gemeentelijke begraafplaats Zeist.
Utrecht	Twee gemeentelijke begraafplaatsen met een Islamitisch gedeelte: • Kovelswadeop • Daelwijck
Almere	Volledig Islamitische begraafplaats, bijna vol, wens tot uitbreiding: Raza Ul Mawa
Zwolle	Islamitisch gedeelte: Kranenburg
Arnhem	Islamitisch gedeelte: Moscowa

Begraven op eigen terrein

De laatste jaren lijkt een toenemende belangstelling te ontstaan om dierbaren op eigen terrein te begraven. Dit is wettelijk toegestaan, mits de gemeente hier toestemming voor verleent. Bij het begraven op eigen terrein wijst de gemeenteraad op verzoek van een eigenaar een gedeelte van

diens grond aan als bijzondere begraafplaats. Daarbij spelen overwegingen van ruimtelijke ordening en welzijn een rol van betekenis. Een gemeente kan nadere voorwaarden stellen. In dit verband wordt alvast gewezen op de langdurige en aanzienlijke ruimtelijke gevolgen van het begraven op eigen terrein en de langdurige plicht tot handhaving van de ongestoorde grafrust. In onze gemeenten zijn er een aantal landgoederen die familieleden en dierbaren op hun eigen terrein begraven.

Natuur-begraven

Een natuurbegraafplaats is een voor begraven gereserveerd gebied in de natuur, op de hei of in het bos. In Nederland zijn er ongeveer 20 natuurbegraafplaatsen. Het marktaandeel van de natuurbegraafplaatsen stijgt maar is nog steeds klein. Naast commerciële natuurbegraafplaatsen zijn er ook een aantal bestaande gemeentelijke begraafplaatsen waar natuurgraven worden uitgegeven. Kenmerk van een natuurbegraafplaats is dat er bij het begraven natuurlijke materialen worden gebruikt. Daarnaast zijn de graftermijnen vaak eeuwigdurend. Voor nabestaanden is een voordeel. Zij betalen eenmalig een bedrag en hoeven daarna niet meer te betalen voor de kosten van verlengingen en onderhoud.

Voor de gemeente Nijkerk is het op dit moment niet interessant om een natuurbegraafplaats te houden. Stel de gemeente ontvangt van een initiatiefnemer een verzoek voor het inrichten een natuurbegraafplaats, dan nemen we deze in behandeling. Dit betekent dat er, het als bij de islamitische begraafplaats, een toets plaatsvindt in het kader van ruimtelijke ordening en welzijn (conform de geldende procedures).

Groen begraven

Op dit moment houden we rekening met de biodiversiteit op de begraafplaats. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar op de oude begraafplaats van Nijkerk. We kunnen extra rekening houden met een groene begraafplaats door het strooiveld in te zaaien met een bloemenmengsel en in stand te houden door middel van extensief beheer. Ook kunnen we meer bloemen- en struikensoorten planten die goed zijn voor vlinders en bijen. Een aantal gemeente geven dit vorm door zogenaamde themavelden aan te leggen. Themavelden kunnen zijn: rozenvelden, vlindertuinen of bloemenweiden. Tot slot kunnen we een openlucht-aula overwegen. Deze is gemaakt van natuurlijke materialen.

7.2 Duurzaamheid

Mensen zijn steeds meer bewust van hun omgeving. Dit resulteert bij sommigen in de wens om zo duurzaam en natuurvriendelijk mogelijk te (worden) begraven. Door de overledene te begraven in afbreekbare kleding, met een kist van goed afbreekbaar materiaal komen er minder milieu-onvriendelijke stoffen in de bodem. Mensen kunnen onder andere kiezen voor een kist die is opgebouwd uit natuurlijke schimmels[6] of afbreekbare urnen (voor bijzetten in een graf).

Hergebruik grafmonumenten

Het maken van grafmonumenten heeft een grote impact op het milieu. Op het moment dat een rechthebbende of belanghebbende afstand doet van het monument, dan wordt deze vaak vernietigd. Een aantal gemeenten en steenhouwers zetten zich daarom in voor het hergebruik van het monument. Dit doen zij door aan te sluiten bij Circle Stone. Grafmonumenten kunnen bijvoorbeeld hergebruikt worden in urnenmuur of herdenkingsmuur.

Biodiversiteit en duurzaamheid in de bedrijfsvoering

[6] Zie bijvoorbeeld: https://www.deingenieur.nl/artikel/doodskist-van-levende-schimmels.

Bij duurzaam en natuurvriendelijk begraven staat de balans tussen mens, milieu en economie (people, planet en profit) centraal. Op de begraafplaats kan nog extra worden ingezet op duurzaamheid door het behouden en bevorderen van biodiversiteit, terugdringen van energieverbruik, beperken van transportkilometers en vermijden van gebruik milieu-onvriendelijke stoffen.

Op de begraafplaatsen in de gemeente Nijkerk wordt al ingezet op het behouden en bevorderen van biodiversiteit. Daarbij denken we bijvoorbeeld aan vlinder- en bijvriendelijke beplanting en ophangen van nestkasten. Andere mogelijkheden zijn:

- Gebruik van elektrisch en duurzaam materieel, zoals een elektrische shovel.
- Pas ondergronds ruimen als het graf opnieuw uitgegeven wordt.
- De gemeente kan elektrische oplaadpalen voor fietsen en auto's plaatsen.
- Bankjes maken van gekapt hout (na voldoende droogtijd).
- Irrigeren met eigen water, in plaats van besproeien met leidingwater.

7.3 Service en dienstverlening

Het serviceniveau van de gemeente Nijkerk wordt als hoog ervaren. De gemeente Nijkerk hecht hierbij waarde aan persoonlijk contact. Nabestaanden kunnen voor informatie contact opnemen met de beheerders van de begraafplaats.

Nabestaanden of bezoekers kunnen graven en grafnummer opzoeken op de informatieborden en online via de site begraafplaatsenonline.nl. Daarnaast is informatie beschikbaar via de website. De gemeente kan samen met uitvaartondernemers een nog actievere rol aannemen in het ontzorgen door nabestaanden actief te informeren over het proces van overlijden tot begraven. Bijvoorbeeld door mensen de mogelijkheid te geven om een uitvaart digitaal aan te melden. De beheerder neemt vervolgens voor het inplannen van de uitvaart en doornemen van speciale wensen contact op met de nabestaanden of de uitvaartondernemer.

De begraafplaatsen in Nijkerk en Hoevelaken hebben een behoorlijke omvang. Voor bezoekers kan het een geruststellende gedachte zijn dat zij gebruik kunnen maken van een toilet, rolstoel of rollator. Uitvaartondernemers bevestigen deze behoefte.

Vrijere keuze grafmonumenten en asbestemmingen

Nabestaanden willen meer mogelijkheden voor een type grafmonument, soort asbestemming en locatie. Bijvoorbeeld kiezen mensen voor de 'Capsula Mundi'. De Capsula Mundi is een biologisch afbreekbare ei-vormige capsule waarin een lichaam wordt begraven. Na begraving wordt hier een boom op geplant als gedenkteken. Ook zijn er graven die voorzien zijn van een QR-code in het monument. Na scannen van deze code zien bezoekers bijvoorbeeld een filmpje van de overledene of nabestaanden.

Ook voor asbestemmingen zijn er alternatieven. Bijvoorbeeld kunnen nabestaanden as laten verwerken in een sieraad, kunstwerk of andere uiting, of ervoor kiezen om de as thuis of op de begraafplaats bij te zetten. De begraafplaatsen in Hoevelaken en Nijkerk hebben ruimte beschikbaar voor het bijzetten van asbussen of asverstrooiing. Op dit moment zien we twee mogelijkheden om de asbestemmingen uit te breiden. De uitbreiding van de begraafplaats Nijkerkerveen, en daarnaast stellen we voor om op de begraafplaats in Hoevelaken een urnentuin of andere vorm van asbestemming in te richten.

CONCEPT

Afspraken over het ontwerp en (on)mogelijkheden voor grafruimte, asbestemmingen en monumenten zijn vastgelegd in de verordening en nadere regels. In de verordening geven we ruimte voor alternatieven. Past een ontwerp of idee niet binnen deze afspraken, dan kunnen nabestaanden een verzoek indienen bij het college. Verzoeken worden vervolgens behandeld en onder andere beoordeeld op technische haalbaarheid en esthetiek.

Net als bij een grafruimte geven we bij een asbestemming ook ruimte voor een persoonlijke invulling. We stellen daarom voor om in de nadere regels meer ruimte te laten voor het ontwerp van de dekplaat van de urnennis of -graf. Bijvoorbeeld voor het aanbrengen van een klein monument op de dekplaat.

7.4 Bovengronds begraven

Bovengronds begraven kan bijvoorbeeld in een galerijmuur met nissen die door wanden van elkaar zijn gescheiden. In elke nis is plaats voor één overledene. In landen als Italië, Spanje, Portugal, Nieuw-Zeeland en ook in Zuid-Amerika is bovengronds begraven de gewoonste zaak van de wereld. Vaak zijn dit gebieden waar de bodem (te) hard is om in de grond te begraven of waar bovengronds begraven onderdeel is van de cultuur. Ook in Nederland wordt bovengronds begraven op steeds meer begraafplaatsen aangeboden. Bijvoorbeeld op de begraafplaatsen van gemeenten Barendrecht, Hilversum, Amsterdam, Rotterdam, Enschede, Zwolle, Nijmegen, Maastricht, Valkenburg, Den Haag, Almere, Beverwijk en Lisse.

Voordeel van bovengronds begraven is dat het mogelijk is om in meerdere lagen te begraven. Er is meer capaciteit beschikbaar dan ondergronds begraven. Op sommige locaties is ondergronds begraven niet mogelijk. Dan biedt bovengronds begraven wel mogelijkheden. In de gemeente Nijkerk is bovengronds begraven ook interessant ten behoeve van het behoud van privacy. Bijvoorbeeld voor de uitbreiding op de begraafplaats in Nijkerk (tegen de woningen). Op deze manier voorkomen we dat de achterliggende woningen direct op de begraafplaats kijken en kan er binnen de beperkt beschikbare ruimte meer capaciteit worden gecreëerd. Uitvaartondernemers bevestigen dat bovengronds begraven interessant kan zijn voor hun klanten. Bijvoorbeeld voor mensen die niet in het zand begraven willen worden.

7.5 Kinderen betrekken bij het rouwproces

Kinderen gaan op hun eigen manier om met verlies van een (groot)ouder, vriendje, vriendinnetje of andere dierbare. Ze uiten dit bijvoorbeeld door te huilen, behoefte aan rust, boosheid, lawaai maken, bewegen, zich te verstoppen of door het verdriet vorm te geven.

Om kinderen te helpen omgaan met verlies, heeft de begraafplaats in Gruitrode (België) een hindernissenparcours met symbolische elementen gemaakt. De hindernissen staan symbool voor het vallen en opstaan tijdens een rouwproces. Er zit tevens symboliek in. Bijvoorbeeld van de hulp die kinderen van een ouder of grootouder krijgen bij het trotseren van de hindernissen. Dit kan op een praktische manier worden vormgegeven. Bijvoorbeeld door op verschillende hoogten elementen zoals paaltjes of keien aan te brengen. Kinderen kunnen zich hier verstoppen, erop spelen, zitten of balanceren.

7.6 Begraafplaats als bijzondere gedenkplaats

Begraafplaatsen zijn niet langer alleen een rustplaats. Nabestaanden, de gemeente, uitvaartondernemers of andere organisaties organiseren steeds vaker activiteiten op de begraafplaatsen en komen daarmee dichter bij de begraafplaats te staan. Denk hierbij aan een

CONCEPT

lichtjesavond, weekend van de begraafplaatsen en Allerheiligen. Begraafplaatsen worden daardoor steeds meer gezien als een herdenkingspark en bijzonder groene locaties waar mensen tot rust kunnen komen.

In de gemeente Nijkerk is het al mogelijk om op de begraafplaats herdenkingsbijeenkomsten te organiseren. Aanvullend kan de gemeente meer doen met het bijzondere, historische karakter van de oude begraafplaatsen. Denk hierbij aan historische wandeling over de geschiedenis van onze stad en mensen die voor onze gemeente en omgeving van betekenis zijn geweest.

7.7 Aanbevelingen

We bevelen aan om de volgende maatregelen op te nemen:

1. Stimuleren van de biodiversiteit door op plekken waar dit kan: bloemenmengsels te zaaien, bij- en vlindervriendelijke beplanting te planten en nestkasten op te hangen.
2. Aandacht geven aan de historie van de oude begraafplaatsen in Nijkerk en Hoevelaken.
3. In de verordening ruimte te geven voor een persoonlijke invulling bij asbestemmingen.
4. Bovengronds begraven overwegen bij het ontwerp van eventuele uitbreidingen.
5. Investeren in duurzaam materieel zoals een elektrische shovel.
6. Website aanpassen en digitaal melden van een begrafenis mogelijk te maken.
7. Waar mogelijk informele ontspannings- rustplekken in te richten voor kinderen en volwassenen.
8. Initiatieven voor natuur- of islamitische begraafplaats in ontvangst nemen en conform de geldende procedures te behandelen.

CONCEPT

8. Exploitatiebegroting en maatregelen

Op basis van de informatie uit de voorgaande hoofstukken hebben we het advies voor de exploitatiebegroting en de uitvoering uitgewerkt. Bij deze uitwerking staan de kernfactoren: Nabij, Kwaliteit, Service en Betaalbaar centraal.

8.1 De basis op orde

De maatregelen zijn uitgewerkt in twee varianten: variant 1 “De basis op orde” en variant 1+ “Plus extra service”. Bij de exploitatie gaan we uit van basis variant 1. Kunnen we op de genoemde onderwerpen bij variant 1+ samenwerken met bijvoorbeeld uitvaartondernemers of andere partijen, dan onderzoeken we de mogelijkheden. De varianten zijn hieronder omschreven. In bijlage 6 zijn de afzonderlijke maatregelen en kosten uitgewerkt.

Variant 1: De basis op orde

We houden de basis op orde. Dit betekent dat we trots zijn op wat we hebben en inzetten op het uitvoeren van groot onderhoud, en de maatregelen die nodig zijn om voor de toekomst capaciteit te houden. Hierdoor houden we begraven in de nabijheid van de kernen mogelijk, behouden we de kwaliteit en verbeteren we onze processen voor de administratie en facturering. Op deze manier zorgen we voor extra inkomsten en houden we begraven op de begraafplaats betaalbaar. De maatregelen zijn weergegeven in tabel 6.

Tabel 6: Maatregelen variant "Basis op orde".

NR	Maatregelen
1	**Groot onderhoud / investeringen.**
1.1	Verbeteren laanstructuur Frieswijkstraat.
1.2	Herinrichten opslag begraafplaats Nijkerk.
1.3	Inrichten kringlooprek in combinatie met gasopslag Nijkerk.
1.4	Vervangen 10 bomen begraafplaats Nijkerkerveen.
1.5	Vervangen haag op oude deel begraafplaats Hoevelaken.
1.6	Herinrichten opslag begraafplaats Hoevelaken.
2	**Capaciteit**
2.1	Inrichten begraafplaats Nijkerk. Bij het ontwerp grafkelders in overweging te nemen.
2.2	Uitbreiding begraafplaats Nijkerkerveen.
2.3	Extra inzet administratie en begeleiding Key2 begraven.
2.4	Herinrichten urnentuin begraafplaats Hoevelaken.
2.5	Herinrichten achteringang begraafplaats Hoevelaken.
2.6	Opstellen ruimingsplan voor de graven waarvan het recht is opgezegd of verlopen.
3	**Duurzaamheid en biodiversiteit**
3.1	Vervangen shovel door elektrische shovel
3.2	Inzet op vergroten van de biodiversiteit – opgenomen in dagelijks beheer.
4	**Juridisch**
4.1	Wijzigen beheersverordening en nadere regels.
5	**Communicatie en service**
5.1	Website aanpassen, bijvoorbeeld mogelijk maken om een uitvaart digitaal aan te melden.
5.2	Aanbrengen bewegwijzering, realiseren extra zitgelegenheid en afvalbakken

CONCEPT

Variant 1+: Plus extra service

We voeren nog een plus uit op variant 1. Dit betekent dat we bovenop deze variant extra inzetten op het vergroten van de service. Deze extra wensen zijn:

- Historische wandeling over de begraafplaats.
- We realiseren een openbare toiletvoorziening.
- We stellen rollators en rolstoelen ter beschikking.

Voor de realisatie van deze wensen zoeken we samenwerking met andere partijen zoals historische vereniging of uitvaartondernemers.

8.2 100% kostendekking gemeente Nijkerk

De totale exploitatiebegroting is opgenomen in bijlage 7. Bij de exploitatiebegroting handhaven we het uitgangspunt van een 100% kostendekkende exploitatie. In tabel 7 is een overzicht opgenomen van de kostendekking in de jaren 2019 en 2020. Hieruit blijkt dat de huidige exploitatie niet kostendekkend is.

Tabel 7: Kostendekking 2019 en 2020 (afgerond op € 100,-).

Jaar	Werkelijke inkomsten (excl. egalisatiereserve en bijdrage beheerbudget)	Uitgaven (incl. overhead)	Kostendekking %
2019	€ 459.700,-	€ 690.600,-	67%
2020	€ 466.800,--	€ 704.000,-	66%

Willen we de bedrijfsvoering kostendekkend maken, dan kunnen we wat doen aan de uitgaven of de inkomsten.

De uitgaven stabiel houden

We verwachten dat de uitgaven iets stijgen, van € 704.000,- in 2020 naar € 760.200,- in 2026. De oorzaak van deze stijging is de toename van rente en afschrijving als gevolg van de investeringen en stijging van personeelslast als gevolg van de extra inzet op de administratie. De afgelopen jaren is al veel bezuinigd op de uitgaven voor het onderhoud. Brengen we deze nog verder omlaag, dan kan dat ten koste gaan van de service en kwaliteit van de bedrijfsvoering op de begraafplaats. De uitgaven voor het begraven en onderhoud blijven daarom nagenoeg gelijk aan voorgaande jaren. Daarnaast hebben we extra inzet op de administratie nodig om ervoor te zorgen dat de leges in rekening worden gebracht en voor het onderzoek naar de grafrechten die we voor onbepaalde termijn hebben afgesloten.

Beheerbudget inzetten ten behoeve van begraafplaatsen

Voor het uitvoeren van het groot onderhoud is in de exploitatiebegroting een storting van € 27.800,- opgenomen. De werkzaamheden ten behoeve van het groen, paden en overige kunnen binnen dit bedrag worden uitgevoerd.

We zien de begraafplaatsen als bijzonder groen gebied in onze gemeente. Extra aandacht voor biodiversiteit en het verzorgende onderhoud sluit aan bij de doelstellingen zoals verwoord in de huidige visie beheer openbare ruimte. Om deze reden besteden we een gedeelte van dit budget aan het verzorgende onderhoud van de begraafplaatsen. In de exploitatie rekenen we hiervoor 17% van het onderhoudsbestek. De afgerond € 30.300,- rekenen we als inkomsten mee.

De tarieven aanpassen

Uit de regionale tariefvergelijking komt naar voren dat onze leges relatief laag zijn ten opzichte van andere gemeenten (zie bijlage 8). Met name de tarieven voor het onderhoud van particuliere graven zijn in onze gemeente nadrukkelijk lager dan in omliggende gemeenten. Daarentegen zijn in onze gemeente de tarieven voor de asbestemmingen relatief hoog. Willen we asbestemmingen aantrekkelijker maken, dan zullen we de leges moeten verlagen. Mede op basis van deze uitgangspunten:

- Verhogen we de tarieven eenmalig met 10% en tot en met 2026 met 2% extra (met uitzondering van de asbestemmingen).
- Verhogen we het tarief voor het onderhoudsrecht van particuliere en algemene graven met 15% extra.
- Verhogen we de tarieven voor het begraven op het oude deel van de begraafplaats in Nijkerk.
- Verlagen we de tarieven voor het onderhoud van urnennissen en urnengraven met 75% en rekenen we geen onderhoudstarief voor het verstrooien van as.

Rechthebbenden van graven met onbepaalde termijn hebben destijds (voor 1975) het onderhoud voor het graf afgekocht. Zij betalen doorgaans niet mee aan de huidige algemene voorzieningen van de begraafplaats. We stellen voor om de mogelijkheden te onderzoeken, en deze rechthebbenden ook te verplichten om te betalen voor het onderhoud van de algemene voorzieningen van de begraafplaats.

8.3 Exploitatiebegroting

De kostendekking tot en met 2027 is samengevat in tabel 8. In deze tabel wordt uitgegaan van de cijfers inclusief overhead en exclusief egalisatiereserve en bijdrage uit het beheer budget. Nemen we deze wel mee in de overweging dan concluderen we dat we rond 2029 een kostendekkende exploitatie hebben bereikt. De complete berekening van de exploitatie is opgenomen in bijlage 7.

Tabel 8: Kostendekking tot 2027 (afgerond op € 100,-).

Jaar	Inkomsten (incl. 15% verhoging leges onderhoud, excl. algemene verhoging van de tarieven, egalisatiereserve en bijdrage beheerbudget)	Uitgaven (incl. overhead)	Kostendekking %
2021	€ 547.300,-	€ 808.400,-	68%
2022	€ 532.700,-	€ 740.400,-	72%
2023	€ 535.400,-	€ 743.800,-	72%
2024	€ 558.700,-	€ 766.200,-	73%
2025	€ 563.900,-	€ 782.300,-	72%
2026	€ 593.700,-	€ 764.100,-	78%
2027	€ 636.900,-	€ 769.100,-	83%

9. Monitoren en evalueren

We zetten het beleid voor de algemene begraafplaats voor een periode van vijf jaar voort. In 2026 evalueren we het beleid opnieuw en doen we een voorstel voor de verdere toekomst.

9.1 Evaluatie en actualiseren van het beleid 2026

In 2026 voeren we een evaluatie uit van het beleid. Tijdens deze evaluatie stellen we ons de volgende vragen:

- Wat is de kwaliteit van de begraafplaatsen en zijn er nog aandachtpunten voor de toekomst?
- Zijn de genoemde afspraken nagekomen en maatregelen uitgevoerd?
- Hoe is het verloop in de uitgegeven grafrechten, wat voorzien we voor de toekomst, en heeft dit gevolgen voor de capaciteit op de begraafplaatsen?
- Wat zijn de (werkelijke) inkomsten en uitgaven, wat voorzien we voor de toekomst, en halen we de ambitie voor een 100% kostendekkende exploitatie?
- Wat zijn onze ervaringen met de beheersverordening en nadere regels, en op welke punten kunnen we deze verbeteren?
- Zijn er nog relevante ontwikkelingen waarmee we rekening moeten houden en sluit de huidige visie aan bij de behoeften van onze klanten?

Op basis van de uitkomsten actualiseren we het beleid, de capaciteit-berekening en exploitatie voor de periode 2026 – 2031.

9.2 Jaarlijkse rapportage bestuur

Via de voorgangsrapportage informeren we het college en de gemeenteraad over de begroting en eventuele bijzonderheden.

CONCEPT

Bijlage 1: Beleidsevaluatie plan 2015 – 2019

In de onderstaande tabel is de beleidsevaluatie van het plan 2015 - 2019 samengevat.

Ambitie 100% kostendekking.

In het beleidsplan van 2015-2019 is de ambitie uitgesproken om bij het beheer van de begraafplaatsen in de gemeente te streven naar een kostendekkende begroting. Vanwege de vergrijzing verwachtten we een stijging van het aantal uitvaarten en verhoging van de inkomsten. In de tussentijd wordt het exploitatietekort gedekt uit een in te stellen egalisatiereserve voor de begraafplaatsen.

Ondanks de genomen maatregelen hebben we deze ambitie niet waargemaakt. Als we de inkomsten en uitgaven vergelijken met het beleidsplan uit 2015 – 2019 concluderen we dat:

- Het totaal aan bedrijfslasten nagenoeg gelijk is aan de lasten die zijn geprognotiseerd.
- De inkomsten uit leges achter blijven op de prognoses. Oorzaak kan zijn dat in het beleidsplan gerekend is met aantal begravingen inclusief bijzettingen. In de situatie van een bijzetting wordt vaak geen verlenging voor het recht of onderhoud afgesloten. Dit betekent dat de gemeente geen inkomsten ontvangt voor recht en onderhoud. De prognoses zijn te positief.
- In 2015 heeft de gemeente een wijzing aangebracht in de begrotingssystematiek. Inkomsten worden direct omgeslagen in het betreffende jaar.
- In het beleidsplan van 2015 – 2019 is gerekend met extra inkomsten voor de begraafplaatsen uit het IBOR-budget. Dit betreft een bedrag van € 20.400,-. Een onttrekking aan de voorziening dekt het resterende tekort tot 100%. Destijds was de verwachting dat het tekort zou worden opgevangen door toenemende inkomsten. Dit is niet het geval – het aantal begraving is nagenoeg gelijk gebleven.

Groot onderhoud.

Maatregel	**Status**
Aanschaf publicatieborden.	Uitgevoerd
Fietsenstalling, nietjes plaatsen.	Uitgevoerd
Reparatie asfalt Nijkerk.	Uitgevoerd
Baarhuis slijtlaag repareren Nijkerk.	Uitgevoerd
5 meter asfalt repareren Nijkerk.	Uitgevoerd
Nieuwe deklaag aanbrengen Nijkerkerveen.	Uitgevoerd
Nieuw pad aanleggen Nijkerkerveen.	Uitgevoerd
Nieuwe haag Nijkerkerveen.	Uitgevoerd
Groenrenovatie haag cirkel Hoevelaken.	Uitgevoerd
Achterhek EABN.	Uitgevoerd

Organisatie, bedrijfsvoering en juridisch.

	Bezuiniging	**Status**
1 fte minder.	€ 67.600	Uitgevoerd
Efficiënt onderhoud.	€ 10.000	Uitgevoerd
Machinaal begraven.	€ 5.000	Uitgevoerd
Privatiseren aula Hoevelaken.	€ 29.000	Uitgevoerd
Bedrijfsvoering.	€ 10.000	Uitgevoerd
Verlagen storten voorzieningen.	€ 13.900	Uitgevoerd

CONCEPT

Het verhogen van de tarieven op zaterdag.	Niet uitgevoerd. Nu alleen extra tarief opgenomen buiten reguliere uren. Actie: Aanpassen in nieuwe verordening.
Mogelijkheid bieden om na de tweede bijzetting de grafrechten te verlengen.	Uitgevoerd. Mogelijkheid voor verlengen en schudden van het graf staat in de verordening.
Mogelijkheid bieden voor keuzegraf.	Uitgevoerd. Opgenomen in verordening artikel 10.
Voorgesteld wordt om ook in 2016 de tarieven van de begraafplaatsen met 10 % extra te verhogen.	Uitgevoerd.

Plannen en aanmelden verder digitaliseren.	In bewerking
Registratie in documentsysteem vergemakkelijken.	In bewerking
Actualiseren administratie.	In bewerking
Efficiëntere taakverdeling.	Uitgevoerd

Investeringen.

2015	Uitbreiding gemeentelijke begraafplaats Nijkerk.	Uitgevoerd
	Ruimen algemene graven Nijkerk.	Uitgevoerd
	Web module Key2 begraven.	

CONCEPT

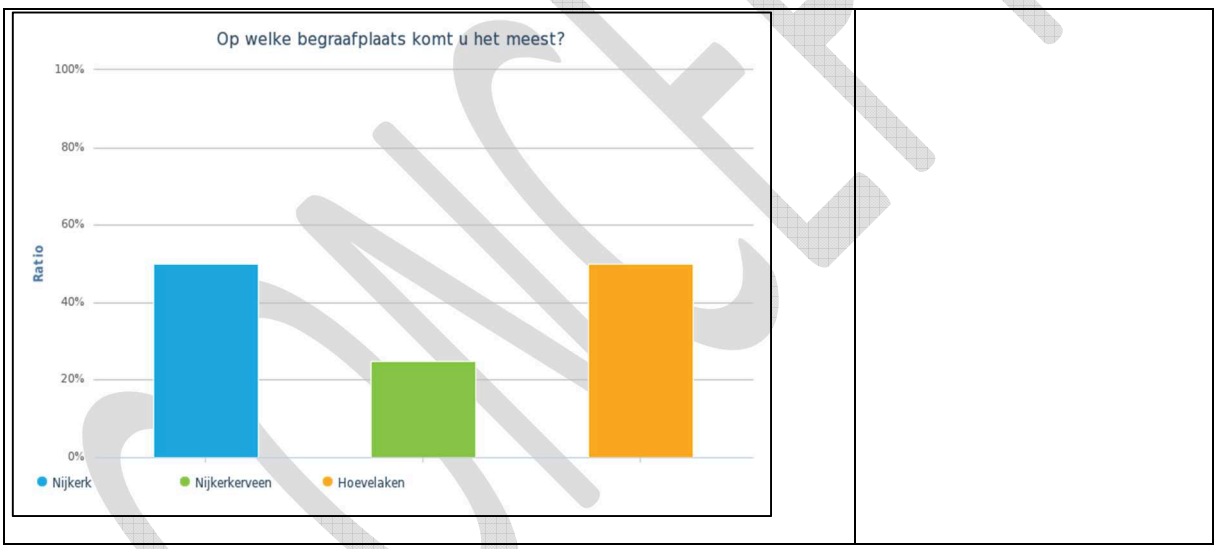
Bijlage 2: Resultaten participatie

In deze bijlage zijn de resultaten van de enquête en verslag van de bijeenkomst op 2 februari omschreven.

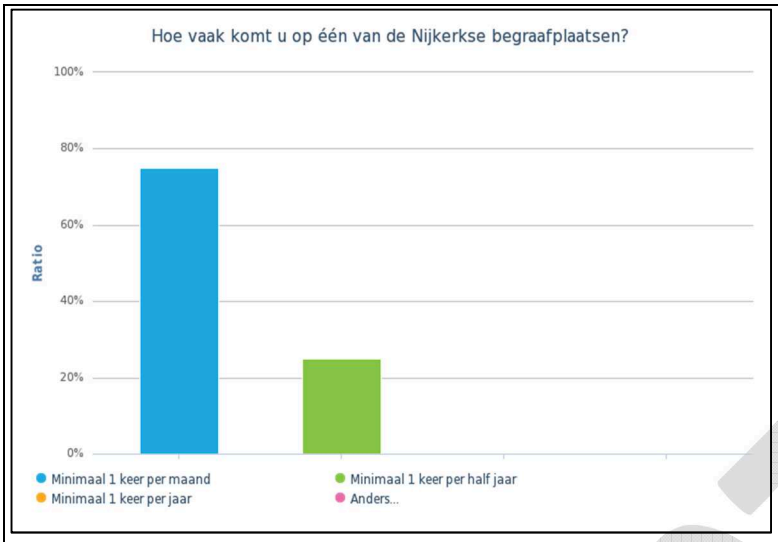
Verslag bijeenkomst 2 februari 2021.

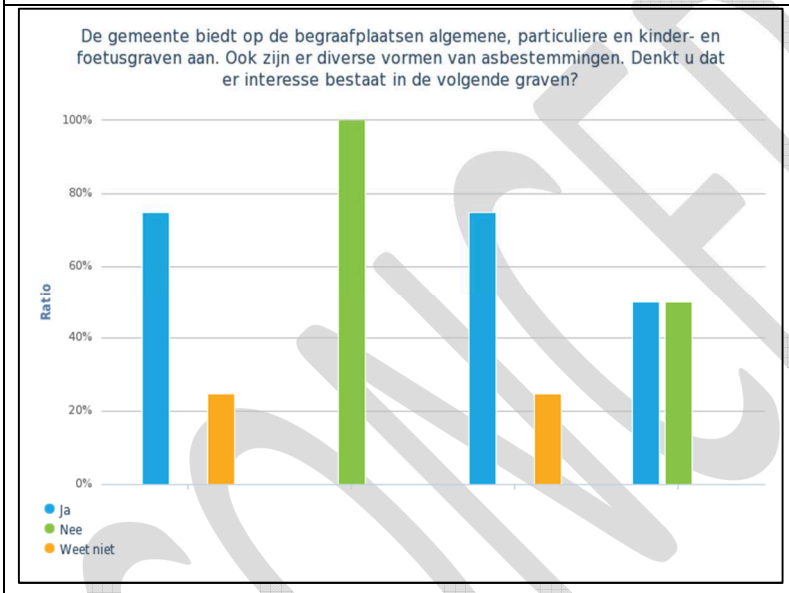
- Aandacht voor zorgvuldigheid en administratie.
- Aandacht voor de veiligheid bij de achteringang Hoevelaken.
- Uitbreiding asbestemming in Hoevelaken welkom.
- Tarieven: Aandacht voor betaalbare tarieven algemene graven en herschikken van graven.
- Liever geen extra tarief voor begraven op zaterdag.
- Termijn asbestemming: 10 jaar prima. Termijn van 5 jaar heeft gevolgen voor administratieve lasten.
- Onbepaalde termijnen aanschrijven. Is dat wenselijk? Wat wil de gemeente bereiken? Aandacht voor vorm en aanleiding!
- Volgend overleg: Voor de besluitvorming gemeenteraad.

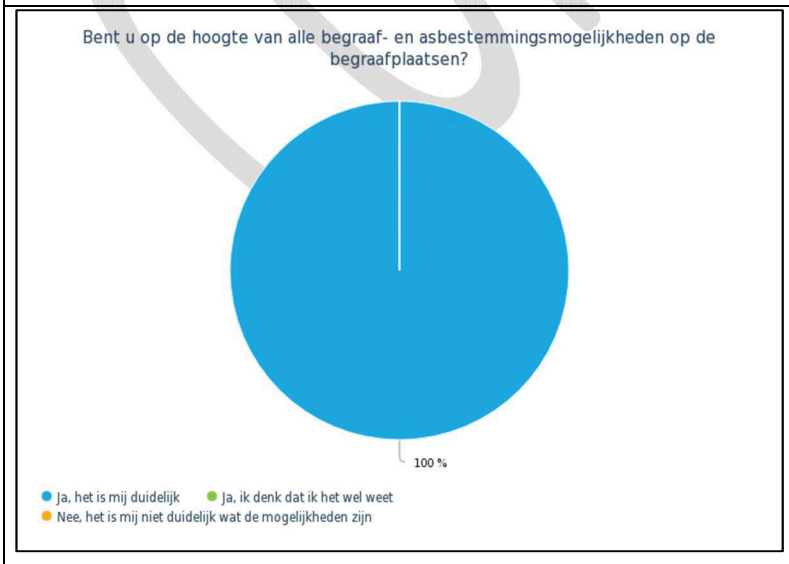
Resultaten online-enquête.

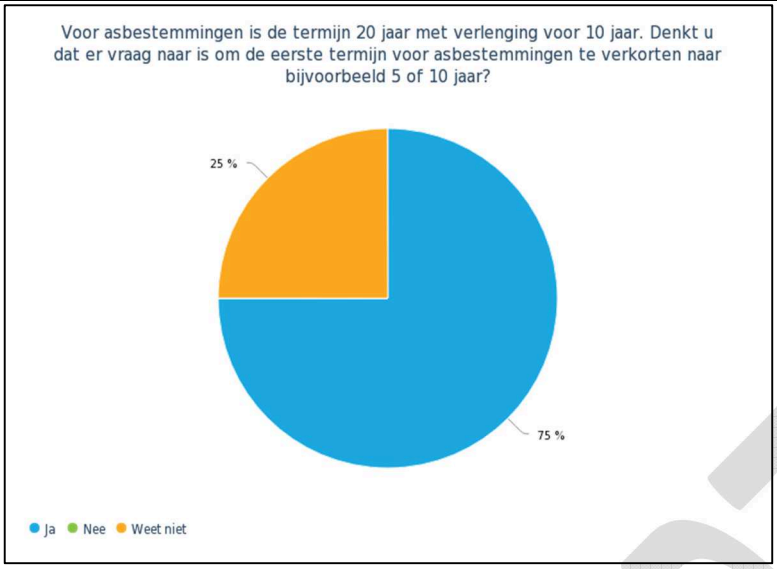
CONCEPT

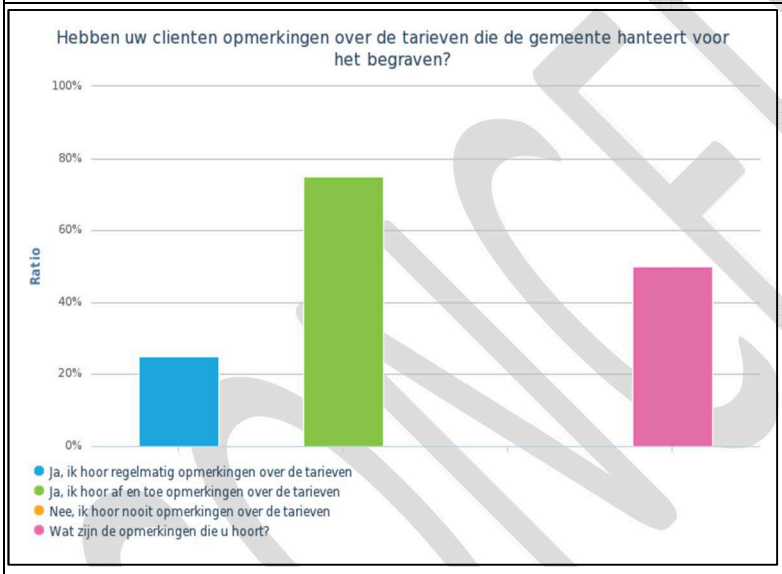

Hoe vaak komt u op één van de Nijkerkse begraafplaatsen?
100%
80%
60%
40%
20%
0%
Ratio
Minimaal 1 keer per maand
Minimaal 1 keer per half jaar
Minimaal 1 keer per jaar
Anders...

De gemeente biedt op de begraafplaatsen algemene, particuliere en kinder- en foetusgraven aan. Ook zijn er diverse vormen van asbestemmingen. Denkt u dat er interesse bestaat in de volgende graven?
100%
80%
60%
40%
20%
0%
Ratio
Ja
Nee
Weet niet

Bent u op de hoogte van alle begraaf- en asbestemmingsmogelijkheden op de begraafplaatsen?
100 %
Ja, het is mij duidelijk
Ja, ik denk dat ik het wel weet
Nee, het is mij niet duidelijk wat de mogelijkheden zijn

CONCEPT

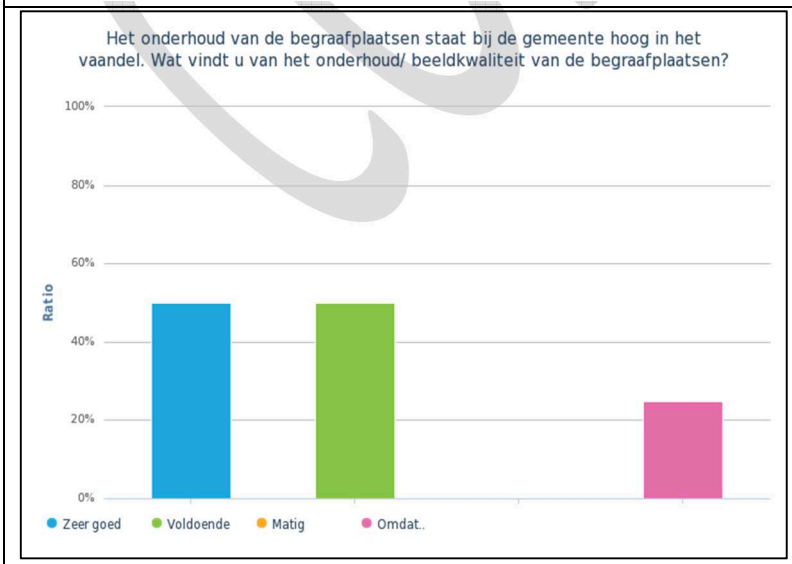

Het tarief voor het herschikken van een graf is bijna net zo duur als een nieuw graf. Deze verhouding klopt niet.

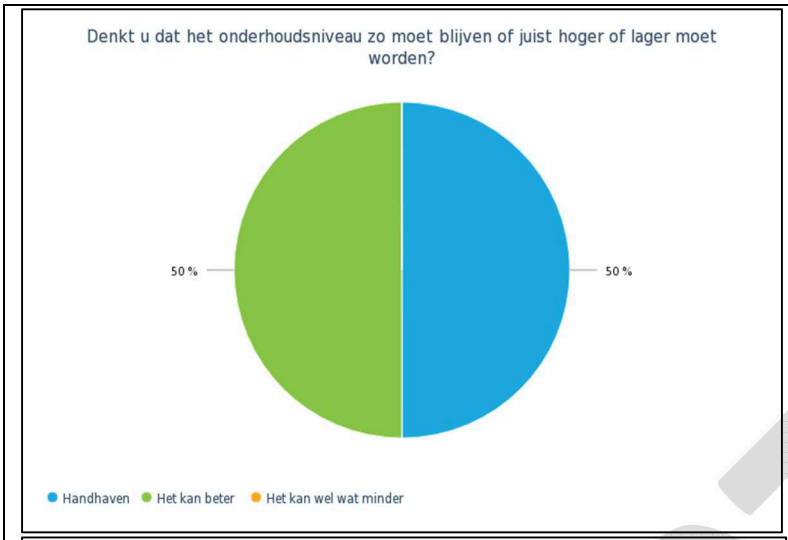
Asbestemming is te duur

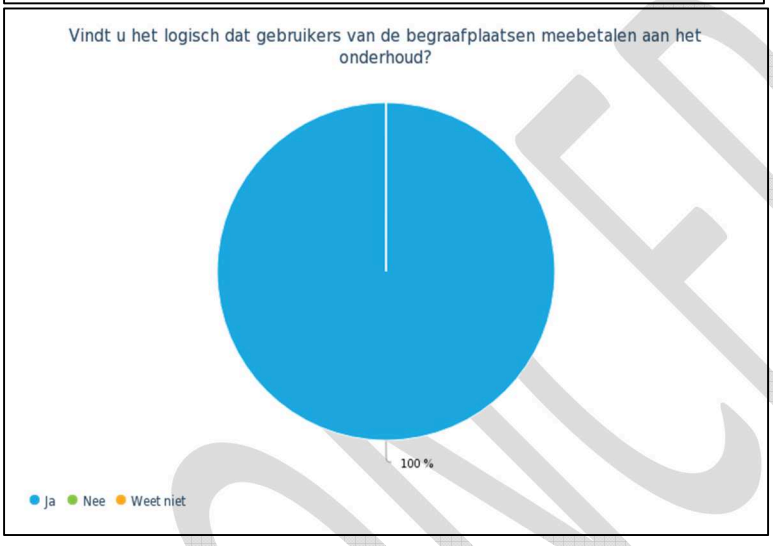
Betaalbaar

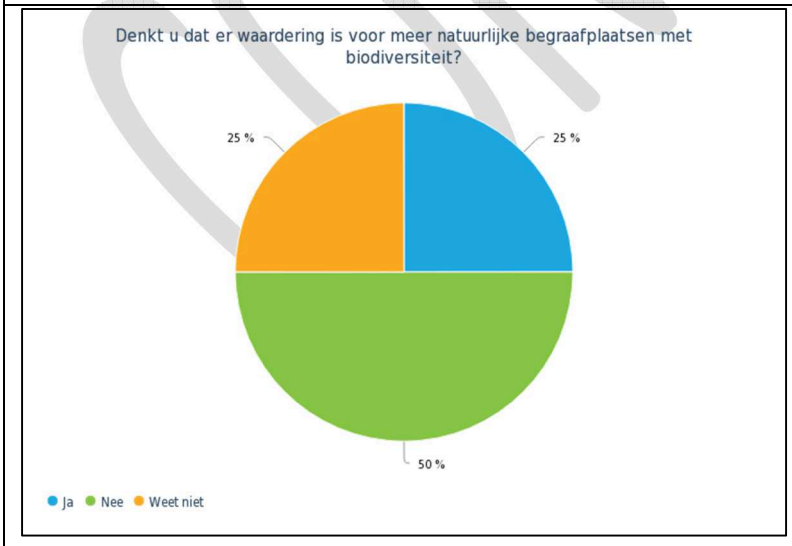

Op de begraafplaats is het heel netjes, maar de parkeerplaats en oprijlaan in Nijkerk moet meer aandacht krijgen.

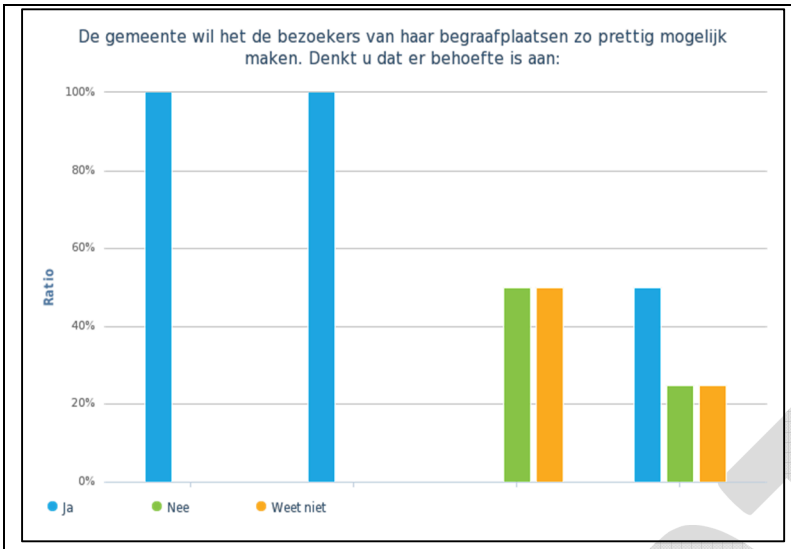
CONCEPT

Denkt u dat het onderhoudsniveau zo moet blijven of juist hoger of lager moet worden?
50 %
50 %
Handhaven
Het kan beter
Het kan wel wat minder

Vindt u het logisch dat gebruikers van de begraafplaatsen meebetalen aan het onderhoud?
100 %
Ja
Nee
Weet niet

Denkt u dat er waardering is voor meer natuurlijke begraafplaatsen met biodiversiteit?
25 %
25 %
50 %
Ja
Nee
Weet niet

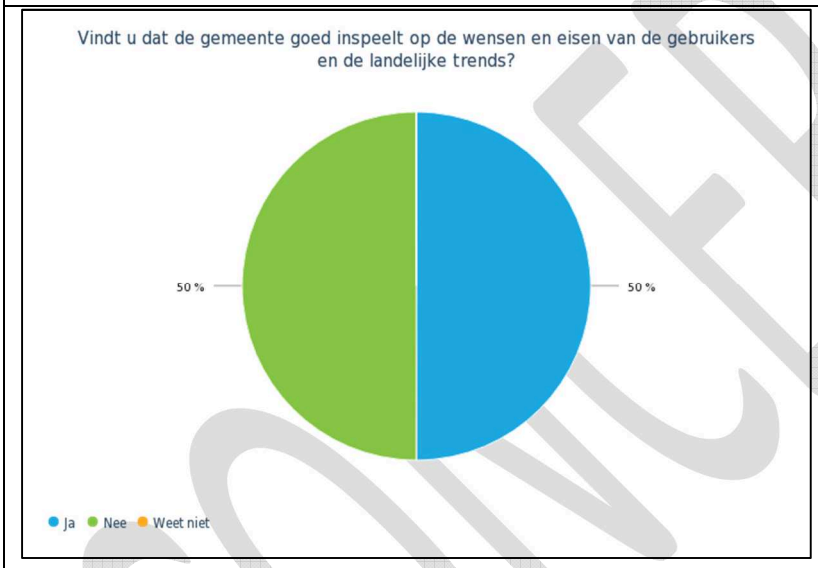
CONCEPT

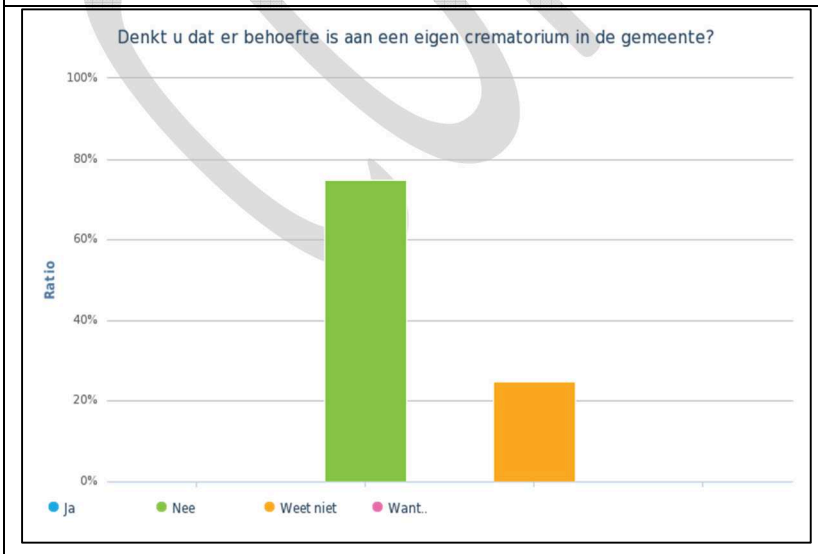

Zijn er andere zaken die u mist of waarvan u denkt dat bezoekers dit missen op de begraafplaatsen?

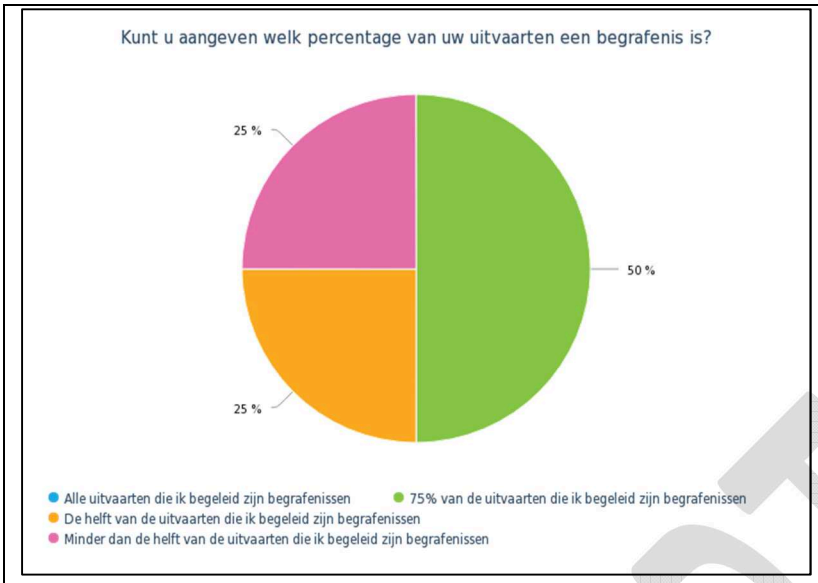
Grafkelders en digitale plattegrond met grafgegevens.

Nee (2x), nee daar horen wij nooit iets van

CONCEPT

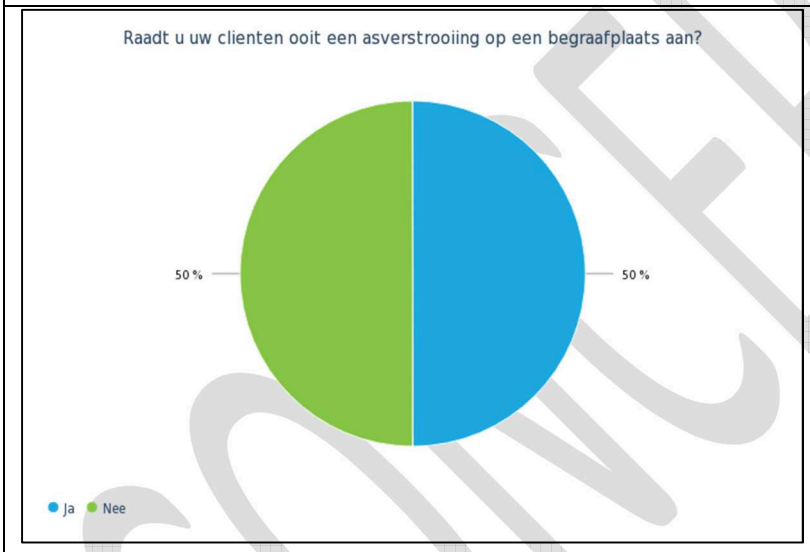
Weet u waarom men kiest voor een begrafenis?

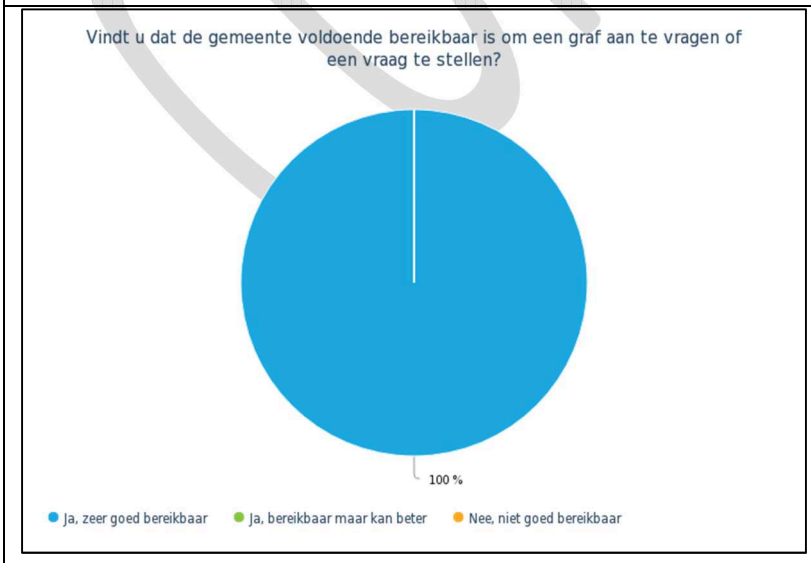
Geloof en een gedenkplek in de omgeving.

Uit gewoonte, vanuit het geloof en vanuit de zichtbare plek.

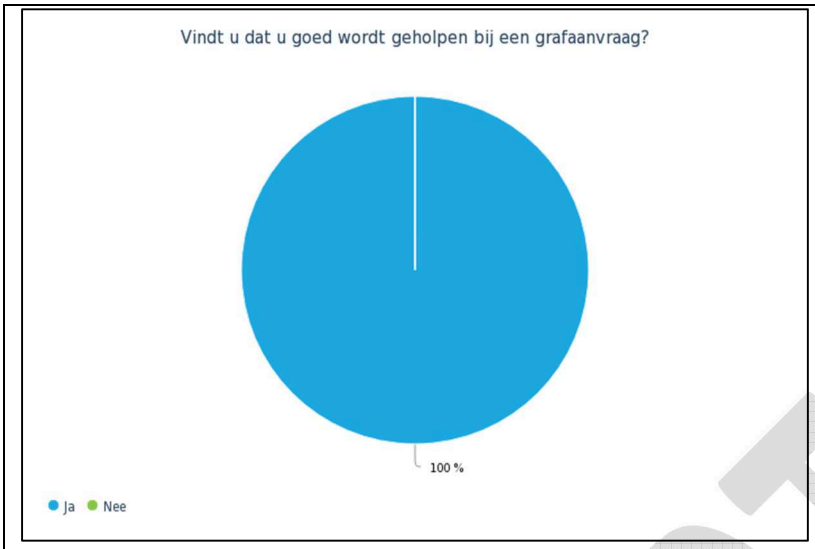
Principieel / mensen vinden de oven van het crematorium eng.

Geloof.

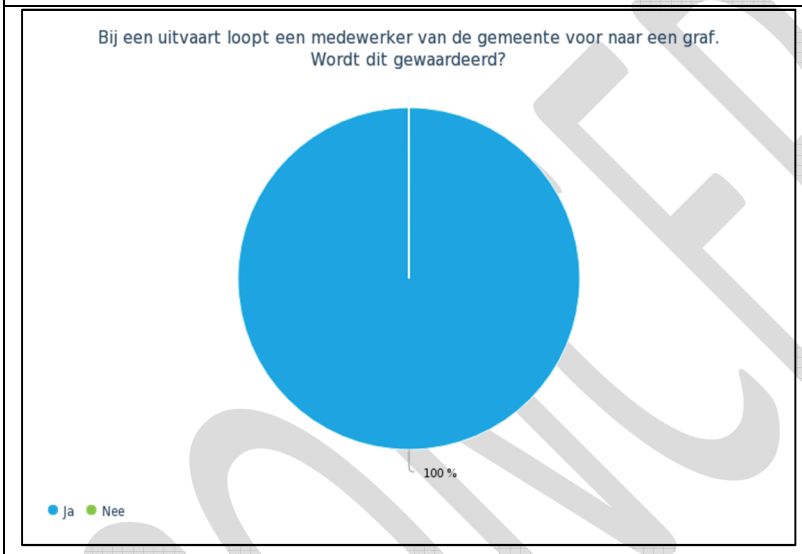
CONCEPT

Zijn er zaken die qua bereikbaarheid of grafaanvraag beter kunnen?

Begraafplaats administratie op gemeentehuis kan beter zo ook de facturatie.

Nee (3x).

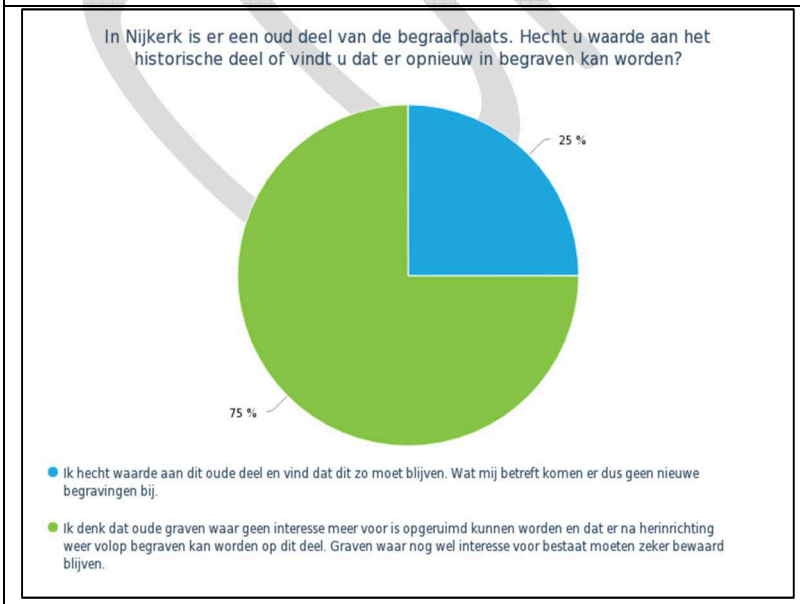
Als u iets zou mogen veranderen op één van de begraafplaatsen, wat zou dit dan zijn?

Grafkelders en grafrust terugbrengen naar 10 jaar zoals dat wettelijk geregeld is

Urnenmuur in Hoevelaken

Wij in Hoevelaken zouden blij worden van een klok die we kunnen luiden!

Niks

Wat vindt u dat goed gaat? Kunt u een compliment geven aan de medewerkers van de begraafplaatsen?

Goed bereikbaar en altijd meedenkend / groen onderhoud op de begraafplaats netjes.

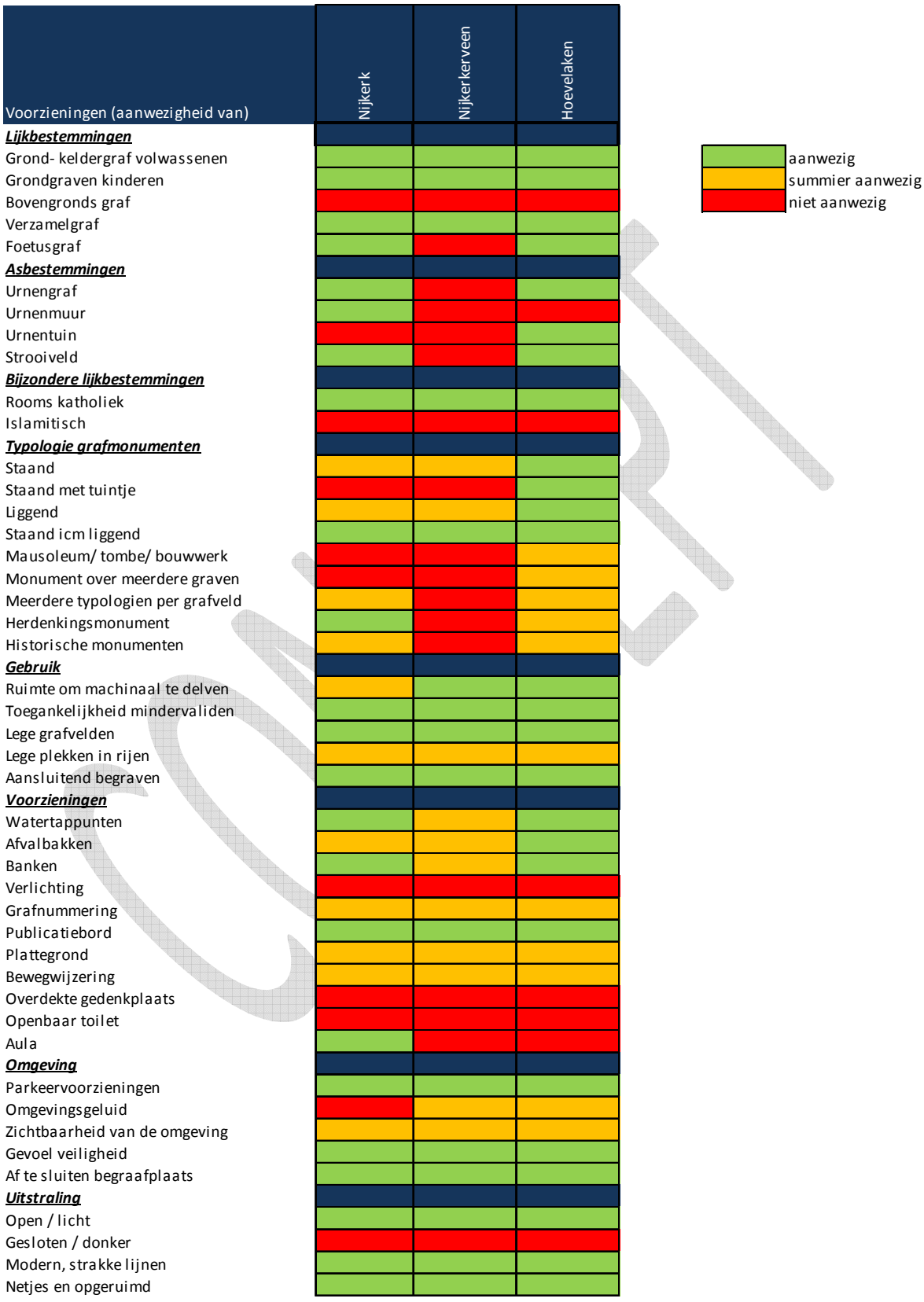
Klantvriendelijkheid en respect.

Altijd bereikbaar! Samenwerking is altijd super!

Fijne medewerking

CONCEPT

Bijlage 3: Beoordeling kwaliteit begraafplaatsen

Kwaliteit	Nijkerk		Nijkerkerveen		Hoevelaken	
Onderhoudskwaliteit graven	TS	V	TS	V	TS	V
Monumenten						
Grafbeplanting						
Grafvelden						
Urnenmuur						
Urnentuin						
Strooiveld						
Verzamelgraf						
Historische graven						

	Nijkerk		Nijkerkerveen		Hoevelaken	
Onderhoudskwaliteit begraafplaats	TS	V	TS	V	TS	V
Klinkerverharding						
Tegelverharding						
Asfalt						
Halfverharding						
Bomen						
Hagen						
Sierheesters/rozen/vaste planten						
Gazon						
Gazonranden						
Onkruid						
Meubilair						
Overige inrichting						

Inrichtingskwaliteit	Nijkerk	Nijkerkerveen	Hoevelaken
Vormgeving begraafplaats			
Materiaalgebruik			
Verharding			
Groen			
Meubilair			
Afmeting graven			
Afmeting overal gelijk			

	Nijkerk	Nijkerkerveen	Hoevelaken
Eindoordeel kwaliteit	A+	A	A

Donderdag 11 april 2019 heeft de inventarisatie plaatsgevonden. De begraafplaatsen worden goed onderhouden en zijn erg netjes verzorgd. Op het oude gedeelte op de begraafplaats in Nijkerk kan een enkel bankje vervangen worden voor het model dat op het andere gedeelte staat.

Legenda	
TS	Technische staat
V	Verzorging
	A+ en A kwaliteit
	B kwaliteit
	C kwaliteit
	Niet van toepassing

Kwaliteit op basis van CROW beeldkwaliteit

Bijlage 4: Capaciteit-berekening incl. marge

- Capaciteit gemeentelijke begraafplaats Nijkerk.
- Capaciteit gemeentelijke begraafplaats Nijkerkerveen.
- Capaciteit gemeentelijke begraafplaats Hoevelaken.
- Capaciteit totaal.

CONCEPT

Bijlage 5: Capaciteit-berekening excl. marge

- Capaciteit gemeentelijke begraafplaats Nijkerk.
- Capaciteit gemeentelijke begraafplaats Nijkerkerveen.
- Capaciteit gemeentelijke begraafplaats Hoevelaken.
- Capaciteit totaal.

CONCEPT

Bijlage 6: Uitwerking van de maatregelen

In deze bijlage zijn de maatregelen genoemd die in het kader van dit onderzoek zijn overwogen. De inkomsten en uitgaven die in deze bijlage zijn genoemd zijn gebaseerd op ervaringscijfers. Ze betreffen een inschatting. De bedragen zijn inclusief BTW.

1. Vergroten van de capaciteit.

Vergroten capaciteit	Inkomsten	Uitgaven
Uitbreiden begraafplaats Nijkerkerveen		
Voorbereiden en uitvoeren uitbreiding inclusief gedenkboom en urnenruimten.		€ 509.000,-
Toename 2 asbestemmingen per jaar á € 1.323,-.	€ 2.646,-	
Uitbreiden begraafplaats Nijkerk		
Voorbereiden en uitvoeren uitbreiding gedeelte tegen katholieke begraafplaats.		€ 34.000,-
Uitbreiden asbestemming Hoevelaken		
Termijn urnennis/ urnengraf naar 10 jaar. Jaarlijks. Totaal 10 asbestemmingen per jaar á € 1.323,- (recht, bijzetten en onderhoud)	€ 13.230,-	
Plaatsen urnenkelders in Hoevelaken Eenmalige investering. Extra 25 stuks á € 55,-. Exclusief plaatsen.		€ 1.375,-
Eenmalige investering, exclusief onderhoud. Aankleding urnentuin inclusief bankje en beplanting (schatting).		€ 9.000,-
Opstellen en uitvoeren ruimingsplan		
Opstellen ruimingsplan.		€ 6.050,-
Opstellen lijst historische graven.		€ 9.680,-
Aanschrijven en ruimen (350 graven á € 200,-, 350 monumenten á € 100,-, inmeten € 51.000,-)		€ 211.000,-

2. Opslag en onderhoud.

Opslag en onderhoud	Inkomsten	Uitgaven
Opslag Nijkerk		€ 102.000,-
Kringloop en gasopslag Nijkerk		€ 10.000,-
Achteringang Hoevelaken		€ 7.000,-
Opslag Hoevelaken		€ 20.000,-

3. Administratie.

In 2015 is de gemeente Nijkerk gaan werken met het programma Key2Begraven van Centric. In dit programma wordt de administratie van de begraafplaats bijgehouden. De gemeente noteert onder andere NAW-gegevens van rechthebbenden en belanghebbenden en de graftermijnen. Als de administratie actueel is en er inzicht is in de toekomst van graven, dan kan er een plan gemaakt worden om een capaciteit-probleem te voorkomen. Hiervoor is het ook belangrijk dat inzichtelijk is wat de locatie en de status is van graven. Op basis van onze ervaring gedurende dit project bevelen wij aan om de komende periode aandacht te besteden aan:

- Het vergroten van de kennis van het programma Key2Begraven bij de gebruikers.
- Extra ondersteuning in te huren voor de voorbereiding ruimingsplan (aanschrijven).
- Het verbeteren van het factureringsproces.
- Het beter benutten van de functionaliteiten van het programma.

Daarnaast vragen we om 0,2 FTE extra inzet.

CONCEPT

Actualiseren begraafplaatsadministratie	Inkomsten	Uitgaven
Opleiding en inrichten Key2Begraven		€ 6.050,-
Actualiseren administratie en ondersteuning ruimingsplan (Inhuur aangevuld).		€ 39.930,-
Beleidsevaluatie 2026		€ 2.420,-
Opstellen beleidsplan 2026		€ 18.755,-

4. Vergroten serviceniveau.

Op de begraafplaats zorgt de gemeente voor bewegwijzering, zitgelegenheden en afvalbakken. Daarnaast kan een rolstoel of rollator bijdragen aan een betere toegankelijkheid voor mindervaliden. Dit zijn rolstoelen en rollators die voorzien zijn van dikkere, duurzamere luchtbanden speciaal voor het vervoer over de begraafplaats. De rolstoelen worden al op verschillende begraafplaatsen (bijvoorbeeld in Sliedrecht) ingezet waar ze tevens voorzien zijn van een zogenaamd ‘winkelwagensysteem’.

Wens vergroten serviceniveau	Inkomsten	Uitgaven
Plaatsen rolstoelen en rollators		
Huur rolstoelen en rollators (huur, per jaar op drie begraafplaatsen)		€ 4.539,-
Realiseren openbare toiletvoorzieningen		
Realiseren openbare toiletvoorzieningen Nijkerk, Nijkerkerveen en Hoevelaken		€ 121.000,-
Schoonmaak- en onderhoudskosten (100 dagen x 8 x € 50 / hr)		€ 48.400,-
Informatievoorziening		
Website, informatiebord en materiaal. Jaarlijks		€ 4.250,-
Extra voorzieningen		
Bewegwijzering, zitmeubilair en afvalbakken Nijkerk, Nijkerkerveen en Hoevelaken		€ 34.000,-

5. Grafkelders en bovengronds begraven.

Op twee locaties kan het plaatsen van grafkelders of bovengrondse begraafplaatsen interessant zijn. De uitgaven zijn hieronder weergegeven. Voor het keldergraf is rekening gehouden met een tweelaags graf, inclusief bodem, opzetstuk, afdekplaat, tussenstuk en grafplaat inclusief BTW en aanleg.

Wens grafkelders en bovengronds begraven	Inkomsten	Uitgaven
Nijkerk realiseren grafkelders (aanschaf en realiseren).		€ 27.000,-
Nijkerk realiseren bovengronds begraven.		€ 27.000,-

6. Biodiversiteit en duurzaamheid.

Op de begraafplaatsen zijn verschillende mogelijkheden om duurzaamheid en biodiversiteit te vergroten. Veel maatregelen liggen binnen het bereik van het reguliere beheer en onderhoud van de begraafplaatsen.

Wens natuurlijk begraven en biodiversiteit	Inkomsten	Uitgaven
Aanschaf elektrische shovel.		PM
Aanmelden circle stone – kosteloos.		€ 0,-

7. Monumentale deel Nijkerk.

De oude begraafplaats is een monumentale verstilde plek die zich kenmerkt door karakteristieke, vaak sobere, grafzerken, de hekwerken en padenstructuur, gietijzeren grafpaaltjes en het neogotische baarhuisje uit 1903. Het oude deel van de gemeentelijke begraafplaats is een gemeentelijk monument, waarvan het oudste deel is aangelegd in 1828; het moment dat er niet langer in kerken of binnen de bebouwde kom begraven mocht worden. Latere delen van de oude begraafplaats zijn in de

19e eeuw, 1920 en 1946 aangelegd. Het oude deel van de begraafplaats in Nijkerk heeft een beschermde status.

Op dit oude deel komen hoogstwaarschijnlijk monumenten voor die het behouden waard zijn. Het zou jammer zijn als deze monumenten weggehaald worden of stuk gaan. Aanbeveling is dan ook om een lijst op te stellen met daarin de behouden waardige graven. Graven kunnen behouden blijven om het (bijzondere) monument of doordat degene die begraven is iets betekent heeft voor de gemeenschap. Om vast te stellen welke graven er behouden moeten blijven dienen er vooraf criteria te worden vastgesteld.

Een gedeelte wordt nog door rechthebbenden onderhouden. Het overige zou geadopteerd kunnen worden door Nijkerkers. De gemeente kan samen rechthebbenden en partijen uit Nijkerk onderzoek doen naar mogelijkheden zijn voor subsidie voor de renovatie van een begraafplaats, toegangspoort, lijkenhuisje of monument. Fondsen die in het geval van het monumentale gedeelte van de begraafplaats in Nijkerk het onderzoeken waard zijn, zijn het:

- Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (Sim).
- Functioneel Gebruik Erfgoed provincie Gelderland.
- ‘Fonds Perzik van Onsterfelijkheid’.
- ‘Jan Wolters Fonds’. Rechtspersonen zonder winstoogmerk en individuen kunnen een aanvraag indienen voor het behoud, herstel en in stand houden van graven, meer in het bijzonder grafmonumenten en –tekens, van overleden Nederlandse cultuurdragers. Maakt de instandhouding en restauratie van monumenten in Nederland mogelijk, bij voorkeur in Gelderland.

Deze fondsen hebben in het verleden subsidie verleend ten behoeve van de restauratie van grafmonumenten. Er zijn echter wel voorwaarden aan verbonden. Deze zijn terug te vinden op de website van het cultuurfonds: www.cultuurfonds.nl.

Doordat de graven op dit gedeelte dicht bij elkaar liggen, kost het ruimen meer inspanning. Dit zou mee in overweging genomen moeten worden bij het bepalen van de tarieven.

Wens nieuwe uitgiften oude deel begraafplaats Nijkerk	Inkomsten	Uitgaven
Toestaan nieuwe begravingen, begraaftarief verhogen naar bijvoorbeeld: € 1.000,-. Drie graven per jaar. Tarieven nog vast te stellen.	€ 3.000,-	
Grafrecht en onderhoud voor oude begraafplaats verhogen naar bijvoorbeeld: € 2.544,- (periode 20 jaar). Drie graven per jaar. Tarieven nog vast te stellen.	€ 7.632,-	
Eventuele herinrichting/ verbreding paden en graven.		PM

8. Voormalige aula Nijkerkerveen.

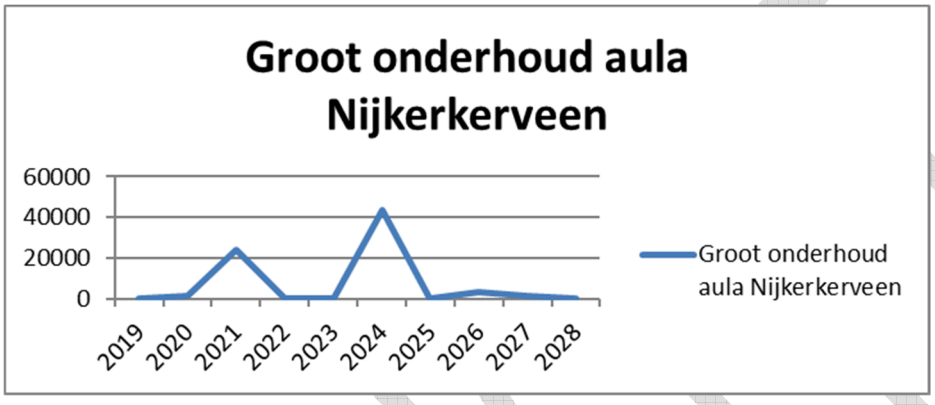
De voormalige aula doet momenteel dienst als opslagruimte en als kantine voor de buitendienst. Er is interesse getoond door een marktpartij om de aula over te nemen. Indien de aula door een marktpartij begrafenis- gerelateerde activiteiten gaat uitvoeren kan dat een mooie aanvulling zijn op de begraafplaats. Dat betekent wel dat er voor de buitendienst een nieuw onderkomen met opslagruimte gerealiseerd moet worden.

Marktconsultatie

Het is aan te bevelen een marktconsultatie uit te voeren ten behoeve van het herbestemmen van de aula in Nijkerkerveen. Er zou daarbij ook gekeken kunnen worden of er een andere optie is. Bijvoorbeeld een (niet religieuze) gedenkkapel in combinatie met een kunstgalerie.

Kosten huidige situatie

Het dagelijks onderhoud voor de aula bedraagt tot 2029 circa € 10.000,-. Voor het groot onderhoud staan de komende jaren wel investeringen gepland. Onderstaande grafiek geeft de bedragen voor het groot onderhoud weer voor de komende jaren. Tot 2029 bedragen de investeringen circa € 74.500,-. Totale investering dagelijks- en groot onderhoud tot 2029 bedraagt circa € 84.500,-. De huurprijs zal de kosten van het groot onderhoud grotendeels moeten dekken.

In geval van verkoop of verhuur

Als we de aula verkopen dan is er een nieuw onderkomen voor het personeel en voor opslag van het materieel nodig. Uitgaande van een kantine van circa 50 m² en een opslagruimte van 75 m² zal de investering (inclusief inrichting) circa € 100.000,- bedragen.

Het personeelsonderkomen kan worden gebouwd op een stuk grond dat voor uitbreiding van de begraafplaats is bestemd. Als er zo'n 150 m² voor het onderkomen wordt gebruikt betekent dit dat hier geen graven uitgegeven kunnen worden. Hieronder is een ruwe schatting van de kosten toegevoegd.

Wens aula Nijkerkerveen	Inkomsten	Uitgaven
Jaarlijkse inkomsten verhuren (100 m² á € 50,-)	€ 5.000,-	
Groot onderhoud bij verhuur- per jaar		€ 7.450,-
Bouw nieuw onderkomen buitendienst, zie bijlage		€ 100.000,-
Alternatief: slopen gebouw en inrichten voor begraven grafrecht 21 graven	€ 41.200,-	PM
Alternatief: Verkoop	PM	

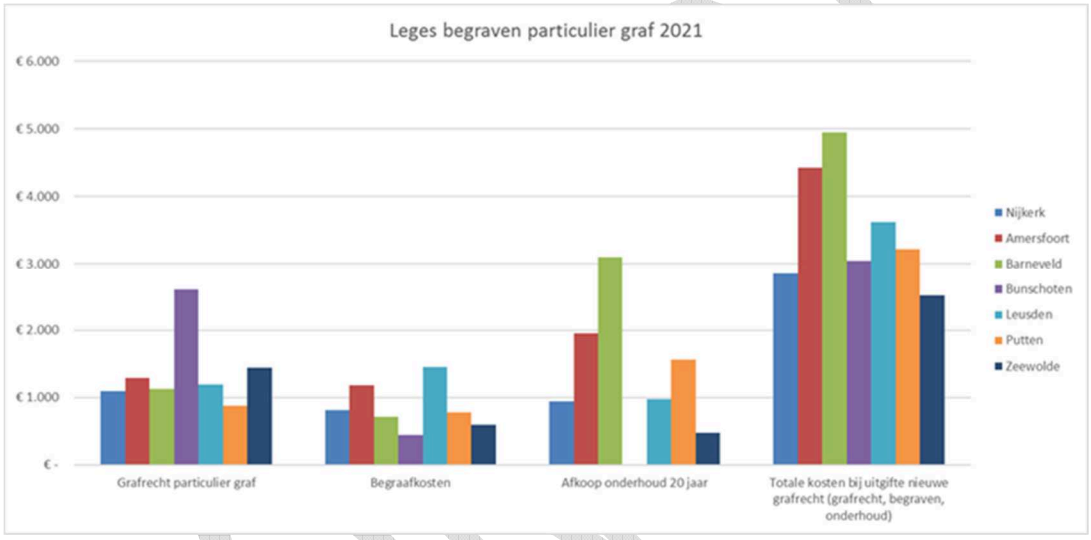
Bijlage 7: Exploitatiebegroting

CONCEPT

Bijlage 8: Tarieven vergelijking gemeenten

De tarieven van gemeente Nijkerk zijn vergeleken met de tarieven van omliggende gemeenten. Hierbij hebben we met name gekeken naar de tarieven voor het begraven en asbestemmingen. In deze vergelijking zijn de tarieven van het grafrecht voor 20 jaar, de begraafkosten en het afkoop onderhoud samengevoegd.

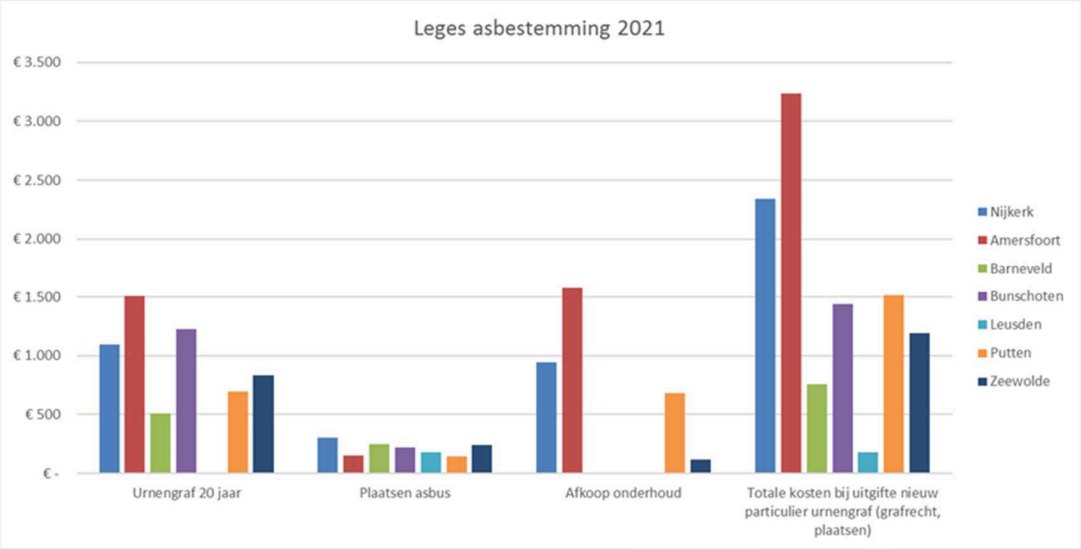
In tabel 7 en figuur 7 zijn een vergelijking opgenomen van de legeskosten voor een particulier graf. Het valt op dat de totale leges van de gemeente Nijkerk gemiddeld lager liggen dan omliggende gemeenten. Uitzondering op de gemeente Zeewolde, die met € 2.518,- ongeveer € 329,- goedkoper is. Oorzaak zit met name in de lage leges voor het onderhoud die de gemeente Nijkerk in rekening brengt. Deze zijn ongeveer 40% lager dan de gemiddelde leges van de omliggende gemeenten. Bij de grafrechten en begraafkosten zijn de leges vergelijkbaar met omliggende gemeenten.

Figuur 7: Leges vergelijking grafrechten particulier graf.

De tarieven voor urnengraven zijn ook vergeleken (figuur 8). De gemeenten Nijkerk en Amersfoort zijn de duurste gemeentes. De leges voor het plaatsen van de asbus zijn vergelijkbaar met andere omliggende gemeente. De rechten voor een urnengraf en het onderhoud zijn in de gemeente Nijkerk relatief duur. Voor de rechten is de gemeente Nijkerk 28% duurder dan het gemiddelde van omliggende gemeenten, voor het plaatsen van asbussen 55% duurder. Het onderhoud is lastig te vergelijken omdat een aantal gemeente geen leges heffen voor het onderhouden van urnengraven. Als deze gemeenten buiten beschouwing worden gelaten is gemeente Nijkerk 19% duurder dan het gemiddelde van de gemeenten Amersfoort, Putten en Zeewolde.

De gemeente Nijkerk hanteert voor de urnenruimten een termijn van 20 jaar. Drie van de vijf gemeenten (gemeente Leusden is niet meegerekend) hanteert voor urnengraven een termijn van 10 jaar. Uitvaartondernemers verwachten dat er wel vraag is naar een kortere termijn van 10 jaar.

Figuur 8: Grafrechten voor urnenruimte.

Tabel 9: Vergelijking tarieven.

	Nijkerk	Amersfoort	Barneveld	Bunschoten	Leusden	Putten	Zeewolde	Gemiddeld tarief exclusief Nijkerk (afgerond)
Grafrecht particulier graf	€ 1.094	€ 1.286	€ 1.132	€ 2.608	€ 1.190	€ 874	€ 1.446	€ 1.423
Begraafkosten	€ 812	€ 1.181	€ 715	€ 437	€ 1.453	€ 782	€ 595	€ 860
Afkoop onderhoud 20 jaar	€ 941	€ 1.960	€ 3.100	€ -	€ 976	€ 1.564	€ 477	€ 1.346
Totale leges particulier graf	**€ 2.847**	**€ 4.427**	**€ 4.947**	**€ 3.045**	**€ 3.619**	**€ 3.220**	**€ 2.518**	**€ 3.629**
Grafrecht 20 jaar	€ 1.094	€ 1.509	€ 512	€ 1.223		€ 694	€ 831	€ 855
Plaatsen asbus	€ 305	€ 150	€ 245	€ 219	€ 182	€ 143	€ 243	€ 197
Afkoop onderhoud	€ 941	€ 1.580	€ -	€ -	€ -	€ 680	€ 118	€ 396
Totale leges particuliere urnenruimte	**€ 2.340**	**€ 3.239**	**€ 757**	**€ 1.442**	**€ 182**	**€ 1.517**	**€ 1.192**	**€ 1.388**